

GLAS GORENJSKE

UREJA UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOČI RAČUN PRI NB KRANJ-OKOLICA
ST. 524-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA STEVILKA STANE 8 DINARJEV

Pismo CK ZKJ zgodovinska nujnost in dokument časa

Vzbudilo je veliko zanimanje ne samo med člani ZK temveč med vsemi državljani

V nedeljo, 30. t. m. je bila v dvorani Sindičalnega doma v Kranju širša konferenca ZK kranjskega okraja, ki je imela namen analizirati delo osnovnih organizacij v zvezi z odprtim pismom II. plenuma CK ZKJ. Prisotnih je bilo okrog 200 članov — voditeljev vseh osnovnih organizacij ZK, predstavniki SZDL, sindikatov in JLA. Na konferenco, ki je trajala cel dan, je prišel tudi sekretar CK ZKS tov. Miha Marinko.

Po izvolitvi delovnega predstava je povzel besedo tov. Franc Popit, sekretar OK ZK, ki je poudaril, da so pismo II. plenuma CK ZKJ nekatero osnovno organizacije resno proučile in napravile konkretne korake za poglobitev dela, odstranitev napak in podobno, dočim so se pri drugih zopet pojavljale nepravilnosti, namreč, da pismo sploh niso preštudirali kot bi morali, zato le-to pri njih ni imelo pravega uspeha. V nadaljnjih svojih izjavah je nakazal konkretne uspehe in pomanjkljivosti dela komunistov, ki je prišlo do izraza ob obravnavanju pisma CK ZKJ. Tov. Popit je govoril o borbi komunistov za množice v okviru SZDL, o utrjevanju organizacij ZK in liku komunistov. Tako je med drugim povedal o čudnem pojmovanju marksističnega svetovnega nazora od strani lešanskih komunistov, ki hodijo vsi v cerkev ter s tem spravljajo v poštev moralni lik komunistov. Prav tako nedosledni so komunisti v Gorenji vasi, kjer je bil z njihovo vednostjo in pristankom izvoljen tamkajšnji duhovnik v nov občinski odbor SZDL. Člani ZK morajo strmčiti k čim večji revolucionarnosti pri delu, tako v tovarnah kot na vasi ter se dosledno boriti za pravice naših delovnih ljudi. Podvrjel je ostri kritiki kranjsko kmetijsko zadružno in Naprozo v Kranju, ki nimata nič skupnega s socializmom, saj bazirata čisto na kapitalističnih principih in so v vodstvu le-teh neodgovorni ljudje, kar pa ni ostalo

skrito pred širšimi množicami. Ozko praktičistično delo je privedlo do takih nesocialističnih razmer tudi tovarno »Inteksa«, ker komunisti niso bili

Tov. Miha Marinko

dovolj odločni in revolucionarni, da bi preprečili materialno škodo, ki se je naredila skupnosti. Tudi delo sindikatov in »Svobode« je bolj praktičistično kot življenjsko in tudi za izboljšanje tega dela nosijo veliko odgovornost člani ZK. Ena izmed važnih nalog komunistov je, boriti se za vpliv v našem družbenem življenju, kar pa bo ZK dosegla s politično zrelim delom.

Na koncu se je tov. Popit dotaknil še vprašanja bližnjih jesenskih volitev. Na teh bomo volili v kranjskem okraju 1 poslanca v zvezno ljudsko skupščino, 7 poslancev v republiško skupščino; 1 poslanca v zvezni zbor proizvajalcev pa bo izvoljen za območje Kranj, Radovljica in Tolmanec v zvezni zbor proizvajalcev pa bomo izvolili 50 članov.

Po širši diskusiji, v kateri je sodelovalo okoli 30 tovaršev, je spregovoril in podal nekaj korenitih misli tudi sekretar CK ZKS tov. Miha Marinko. Nastop tov. Marinka so navzoči pozdravili z živahnim aplavzom.

Tov. Marinko je svojem izjavanju dejal, da je pismo plenuma CK ZKJ zgodovinska nujnost in dokument časa, prilik in razvojne stopnje v razvoju naše družbe. Dejaj, da so komunisti v svojem dosedanjem delu zanemarili eno glavnih nalog: politično delo s prepričevanjem med ljudskimi množicami. Nadalje je poudaril, da pismo II. plenuma CK ZKJ ni vzbudilo velikega zanimanja samo med članstvom ZK, ampak tudi med vsemi poštenimi državljani naše domovine. Zaradi tega je mnenja, da bi bilo koristno objaviti pismo v javnosti s potrebno dokumentacijo, ker ni nobenega razloga, da ga ne bi publicirali. Imamo zelo velik del množic, ki pozitivno gledajo na vse naše delo in ki bi nam samo lahko koristile s tem, da bi vplivale na tiste komuniste, ki še nočejo spreminiti svoje dosedanje prakse.

Z zvezi s pripravami za bližnje volitve v zvezno in republiško ljudsko skupščino ter zbor proizvajalcev, pa je tov. Miha Marinko dejal, da je treba pri razpravljanju o kandidatih dati največjo možnost odločanja volivcem, da bodo le-ti imeli občutek, da resnično o nečem odločajo, ko na zborih volivcev razpravljajo o kandidatih. O tem naj bo čim širša diskusija in čim več možnih kandidatov, da bodo volivci na široko govorili o ljudeh, ki naj bi bili njihovi predstavniki v skupščinah.

Tov. Miha Marinko je med drugim dal še veliko koristnih napotkov za delo komunistov na naši vasi, kjer se moramo še vedno trdno boriti s klerikalnim mračnjastvom in izkoriščevalnimi kapitalističnimi tendencami, ki jih je treba razkinkati in njih nosilce onemogočiti v njihovem škodljivem delu. — Z vsestransko politično aktivnostjo bomo dosegli nadaljne uspehe pri izgradnji naše socialistične domovine — je končal svoja izjavanja burno pozdravljeni sekretar CK ZKS tov. Miha Marinko.

Pripravljani smo na praznik naše Primorske

Pred nami je šesti september — praznik osvoboditve Primorske izpod fašističnega jarma in njene združitve z matično državo — Jugoslavijo. Slavimo dve pomembni desetletnici: ustanovitve enot IX. korpusa in revolucionarni odlok AVNOJ o priključitvi Primorske k Jugoslaviji. Vsaka desetletnica je pomembna in lepa, tembolj pa je pomembna ta, ki jo proslavlja ves narod v svobodi, sreči in zadovoljstvu. Stotisoči ljudi, ki bodo pohiteli 5. in 6. sept. na veliko manifestacijsko slavo na Okroglico, so najzgovornejši dokaz velike ljubezni in privrženosti do naše socialistične domovine, zgrajene v trpljenju in s krvjo naših najboljših sinov in hčer.

Skozi desetletja po fašizmu zatirana in teptana naša lepa Primorska je stala v narodnoosvobodilni borbi enotna. V naši revoluciji sta se neločljivo prepletali borba proti mračnemu nasilju in borba za social-

ne pravice delovnega človeka, za njegovo osvoboditev. Tolminski puntar je z ramo ob rami z ostalimi junaškimi borci iz vseh krajev naše domovine udarjal po idetem sovragu, dokler ga ni pregnal iz svoje zemlje.

Proslava na Okroglici bo veličastna in mogočna. To pa zato, ker so se prav tokrat vnovič prebudile italijanske ekspanzionistične težnje po naši zemlji, ki so jo nam nekoč krivično ukradli. Izza meje se čuje roljanje z orožjem. Nas to ne

straši. Enkrat so že neslavno propadli, pa bi tudi drugič. Naj se igrajo Don Kihoti z mlino na veter; z nami ne. Smo res miroljuben narod, toda če bi še kdo skušal poseči po naši zemlji, bomo znali tudi odgovoriti. To lahko pove mo in bodo tudi povedali pred celim svetom. 5. in 6. septembra bo pohitel na Okroglico vsak iskren patriot naše zemlje in manifestiral enotnost in odločno povedal: »Tujega nočemo — svojega ne damo!«

25.000 udeležencev iz vse Gorenjske

Bolj ko se bliža dan velikega slavlja naše Primorske, vedno več je prijavitelcev z Gorenjske. Iz kranjskega okraja bo okrog 10.000 udeležencev, od tega iz samega Kranja 4250, škofje Loke 1300, Trzica 1200,

Zirov 350, prav čedna udeležba pa je pripravljena tudi iz Zelenkovega, Selca, Dupelja, Naklega, Cerkeja, Jezerskega in ostalega našega podeželja. Iz Medvoda (ljubljanški okoliški okraj) nam javljajo, da pojde na Okroglico 1200 ljudi, za kar bo potreben za Medvode poseben vlak.

Posebno v zadnjem času so se razgibali za udeležbo na Okroglici kraji v radovljiskem okraju. Same Jesenice bodo imele 2.700 udeležencev, Lesce 1100, Bled 1050, Radovljica 1000, Kropa 500, Begunje 400, gornjesavska dolina 750 in bohinjski kot okrog 1000 udeležencev.

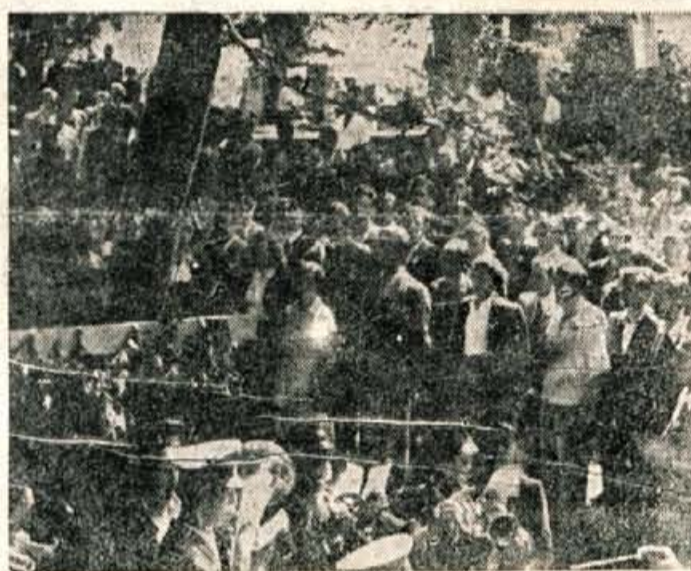
V domžalski občini se je do 3. t. m. prijavilo za Okroglico nad 1300 ljudi in to skoraj izključno samo iz večjih delovnih kolektivov. Mengeš je doslej prijavil 520 udeležencev, Moravče 200, Radomlje 250, pa tudi iz Črnega grabna jih pojde lepo število. Tako računajo, da se bo v Domžalah prijavilo nad 3000 ljudi. Iz Kamnika in bližnji okolice pa pojde na Okroglico okroglo 2000 prijavitelcev.

Takšni so doslej zbrani podatki o udeležbi Gorenjcev na mogočnem manifestacijskem taboru Primorske na Okroglici. Približno 25.000 ljudi z vse Gorenjske bo 5. in 6. septembra pohitelo na Okroglico, da z ostalimi udeleženci iz vse Slovenije dostojno proslavi 10. letnico ustanovitve enot IX. korpusa in 10. letnice odloka AVNOJ o priključitvi Slovenske Primorske Jugoslaviji.

Železarji za Primorsko

V minulem tednu je zasedal delavski svet jeseniške železarne in razpravljal o važnosti udeležbe na proslavi 10. obletnice osvoboditve Slovenskega Primorja. Sklenil je dati pripravljalnemu odboru za organizacijo proslave na Okroglici dva in pol milijona dinarjev iz sklada za prosto razpolaganje. Zopet so bili jeseniški železarji med prvimi, ki so razumeli važnost čim veličastnejše proslavitve praznika Slovenske Primorske. Poziv Glavnega odbora sindikatov Slovenije, ki vabi vse sindikalne organizacije, da pomagajo pri organizaciji priprav za proslavo primorskih brigad, jeseniške železarje ni našel nepripravljenega. Nasprotno, postavilo jih lahko za vzgled ostalim kolektivom in prav bi bilo, če bi jih tudi ostala podjetja posnemala. Na zasedanju je o nujnosti pomoči zamejskim Slovencem na Koroškem. Sklenil je dati jim 100.000 din za nabavo slovenske literature. Pa tudi na jeseniškega delavca na zasedanju delavski svet ni pozabil. Pooblastil je upravni odbor, da naj nabavi potrebno število avtobusov, s katerimi bo povečan avtopark za prevoz delavcev na delo.

Zbor Prešernove brigade

Prešernovci zbrani na Laborah

Ob 10. obletnici ustanovitve IX. korpusa in priključitve Slovenskega Primorja k Jugoslaviji bo imel tudi Kranj lepo

patriotsko manifestacijo. Prešernova brigada si je izbrala pensnikovo mesto za svoj zbor, kjer se bodo zbrali preživelci borci junaške udarne brigade, da pregledajo svoje vrste pred odhodom na Okroglico.

Zbor bo združen s proslavo, ki bo v soboto, 5. septembra ob 9. uri na Titovem trgu v Kranju. Delovni kolektivni mesta, ki se prav tako množično pripravljajo za odhod na Okroglico so sklenili, da bo sobota dela prost dan, zato bodo njihovi člani z ostalim prebivalstvom Kranja prav gotovo pohiteli, da pozdravijo naše hrabre borce na zbornem mestu. Mesto samo pa se bo od delo v zastave in oklito s cvetjem. Tako bomo najlepše pozdravili in počastili Prešernovo brigado pred odhodom na Primorsko.

Obisk na Jesenicah

Član etiopske misije dobre volje Oto Araja Obgagzi, direktor gospodarskega oddelka etiopske vlade, ki je prispel v Slovenijo in si želel ogledati industrijo, si je v minulem tednu ogledal tudi Železarno Jeseniče. Predstavnika abesinske industrije je vodil član zveznega Izvršnega sveta Franc Leskošek. Ogledal si je jeseniške ter javovniške obrate in se predvsem zanimal za nove gradnje in nove tehnične naprave. O proizvodnji in opaženem delavnem poletu Železarne Jesenice se je predstavnik abesinskega gospodarstva zelo pozvoljno izrazil. Poleg jeseniške Železarne si je ogledal tudi ostale tovarne na Gornjskem, nato pa odpotoval v Celje in v Maribor.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Če vidimo samo sebe

Napake, ki jih je odkrila komisija v poslovanju tekstilnega podjetja »Inteksa« v Kranju, so tipičen primer izigravanja gospodarskih zakonov, uredb in predpisov o poslovanju posameznih podjetij; primer, kaže, kako neodgovorni posamezniki izkoriščajo nekatere pomanjkljivosti v našem gospodarskem sistemu v svoj prid, oziroma v prid svojega kolektiva, kar končno ne more imeti drugega rezultata kot oživljanje parazitizma in partikularističnih tendenc, kot ozko celovsko izolacijo takega kolektiva od problemov naše celotne družbene skupnosti in kočno — gospodarski kriminal. Ker so se podobni pojavi, v bolj ali manj drastični obliki, pokazali tudi v drugih proizvodnih podjetjih je prav, da Inteksov primer podrobneje proučimo in da se iz njega naučimo, kako delovni kolektivni ne smejo gospodariti. S tem članom pa bomo hkrati dali našim delovnim ljudem v roke konkreten material o napakah v tovarni »Inteksa« in jih tako vzbudili, da bodo o njih javno razpravljali. Javno obravnavanje takih slabosti bo močno spodbudilo konstruktivno kritiko podobnih pojavov tudi v drugih podjetjih in pripomoglo, da se le-ti dokončno odpravijo.

Poizvodne stroške bi lahko znižali

Komisija je ugotovila, da bi se dalo v tkalnici brez škode za pravilno obratovanje tega oddelka skrajšati število zaposlenih delavcev. Ni važno ali je to število večje od 30 ali manjše, bolj važno je, da odgovorni ljudje v »Inteksu« ta problem niso pravilno razumeli in tudi napako rešili. Zanimivo je, da je o tem vprašanju razpravljali delavski svet, venčar je sprejel sklep, da odvečnih delavcev ne more odpustiti, ker se na odpustitve dela pač mora gledati socialno. Nihče pa vprašanje na tak način, kot

pri tem ni pomislil, koliko bolj nesocialno je, da jim vso koristno porabljeno delovno silo plača potrošnik. Mar ne bi bilo bolj socialno, če bi se podjetje potrudilo, da vsem poštenim in delavnim ljudem, ki jih ne more koristno zaposliti nujda drugo primerno zaposlitev? Z milijoni, ki bi jih pritrhanilo, pa bi lahko ali razširilo proizvodnjo ali pa jih investiralo v gradnjo novih stanovanj, ozioroma drugih komunalnih objektov in tako spet zagotovilo delo in zaslužek mnogim delavcem. Reševati socialno

Česa nas uči Inteksov primer - Izigravanje gospodarskih uredb, kljub najboljšim željam, ne vodi drugam kot v gospodarski kriminal

so ga reševali v »Inteksu«, v najboljšem primeru kaže na veliko gospodarsko nalivnost odgovornih tovarišev.

Kljub odvečni delovni sili pa je kvaliteta izdelkov v tkalnici izredno slaba. Odstotek defektnega blaga je zelo visok in dosega pri nekaterih vrstah blag tudi 50 odstotkov (Mojca, Kordžamet). V primeru s prejšnjim letom se je odstotek defektnega blaga povečal vzporedno s povečanjem zaposlenega osebja. Vse to kaže, da so se v »Inteksu«, prav tako kakor v mnogih ostalih podjetjih, premalo zanimali kako je pravzaprav s kvalifikacijo njihovih delavcev.

Izigravanje tarifnega pravilnika

»Inteksa« prav gotovo ni edino podjetje, ki je poskušalo izgrati tarifni pravilnik. Tudi način izgravanja brkone ni originalen. Brezplačno razdeljevanje delovnih oblek je namreč značilen način tihga povečanja plač za vso tekstilno indu-

Zbori proizvajalcev so orodje razredne politike

Pri okrajnih ljudskih odborih imamo že zbere proizvajalcev, ki so bili uvedeni z republikanskim zakonom o okrajnih ljudskih odborih. Z novim ustavnim zakonom so se zbori proizvajalcev uzakonili tudi kot drugi dom v zvezni in republikanski ljudski skupščini.

Tovariš Kardelj je v razpravi v zvezni ljudski skupščini ob sprejemanju novega ustavnega zakona omenil o zborih proizvajalcev med drugim sledeče:

Poseben element v novem ustavnem sistemu je uvedba sveta proizvajalcev. Ta ustanova vsakomur ne bi bila neogibna v vseh državah, ki se razvijajo k socializmu. Za nas pa je neogibno potrebna prav zato, da bi omogočili razvoj socialistične demokracije in se izognili sistemski birokratičnemu upravljanju. Zbori proizvajalcev so pravzaprav orodje razredne politike. Dejansko nadomeščajo številno podrejenost delavskega razreda in mu zagotavljajo tisto družbeno vlogo, ki mu pripada kot nosilcu družbenega gibanja v socializmu.

Tako bodo letos v jeseni tudi volitve ljudskih poslancev v republiko in zvezni zbor proizvajalcev. Kako se bodo izvedle volitve govoriča oba o snutka zakona t. j. zvezni in republikanski o volitvah poslancev v zvezno oz. republiko ljudsko skupščino.

Omeniti bomo na kratko določbe obeh volilnih načrtov, ki govorijo o volitvah poslancev v zvezni oz. republikanski zbor proizvajalcev. Te določbe so v obeh zakonskih načrtih v bistvu iste.

Volitve poslancev za zbor proizvajalcev so lahko ob različnih dnevih po proizvajalskih skupinah. Mandatna doba zborov proizvajalcev traja štiri leta. Poslance za zbor proizvajalcev volijo kot predstavnik svoje gospodarske organizacije proizvajalci v proizvodnji, prevozništvu in trgovini. In sicer v takem razmerju, kot so udeleženi posamezna gospodarska področja pri skupnem družbenem produktu FLRJ oz. LRS. Poslance volijo poslanci po volilnih organih, ki se sestavijo posebej za vsako proizvajalsko skupino. Imamo tri proizvajalske skupine in sicer: prva je industrijska skupina, ki obsega vse delavce in uslužbence zaposlene v industriji,

rudarstvu, gozdarstvu, gradbeništvu, prevozništvu, pošti, telegrafski in telefonski službi, trgovini, gostinstvu in pri komunalnih delih; druga je kmetijska skupina, ki obsega kmete, ki so člani kmetijskih združenj in člani njihovih družin, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, delavce in uslužbence kmetijskih posestev ter kmetijske delavce in uslužbence kmetijskih združenj; v tretji obrtni skupini pa so zapadeni obrtniki in obrtniški delavci v državnih, združenjskih in zasebnih obrtnih obratih.

V zvezni zbor proizvajalcev se voli na vsakih 70.000 proizvajalskega prebivalstva, v republikanski zbor pa na vsakih 16.000 proizvajalskega prebivalstva po en poslanec.

V vsaki proizvajalski skupini se voli v zbor proizvajalcev toliko poslancev, kot ustreza razmerju s katerim je posamezna proizvajalska skupina udeležena pri skupnem družbenem produktu FLRJ oz. LRS, kot je določen v tekočem zveznem oz. v republikanskem družbenem planu. V vsaki proizvajalski skupini se volijo poslanci tako, da pride en poslanec na enako število proizvajalskega ljudstva. Za poslance zborov proizvajalcev je lahko izvoljen vsak proizvajalec iz tiste skupine v kateri se voli poslanec, če ima splošno volilno pravico. Izvoljen je lahko tudi sindikalni funkcionar, ki so ga proizvajalci izvolili za funkcionarja.

Volitve poslancev za zbor proizvajalcev se v vsaki proizvajalski skupini opravijo po volilnih enotah. Volilno enoto pa sestavljajo gospodarske organizacije enega ali več okrajev ali mest. Volilne enote bodo s predpisi še točno določene.

Nadalje je v obeh načrtih postavljeno načelo, da so volitve za zvezni in republikanski zbor proizvajalcev posredno, to je preko volilnih organov, ki jih sestavljajo člani zborov proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov, ki so izvoljeni v ustrezni proizvajalski skupini na območju volilne enote. Sam volilni postopek pa je pri obeh zakonskih načrtih različen. Po zveznem načrtu volijo poslance za zvezni zbor proizvajalcev odborniki okrajnih in mestnih zborov proizvajalcev v industrijski in kmetijski skupini, medtem ko se za obrtno skupino predvidevajo volitve

po republikanski obrtni zbornici. Republikanski načrt predvideva za vse tri skupine enak volilni postopek, to se pravi, da volijo poslance za republikanski zbor proizvajalcev odborniki okrajnih in mestnih zborov proizvajalcev vsak za svojo skupino.

Z ozirom na posrednost volitev v zvezni ali republikanski zbor proizvajalcev so kandidature neposredno po proizvajalskih samih. Pravico predlagati kandidata za poslance zborov proizvajalcev imajo proizvajalci na zborovanih proizvajalcev v gospodarskih organizacijah ali sto proizvajalcev zaposlenih oziroma članjenih v gospodarskih organizacijah ustreznih proizvajalske skupine na območju volilne enote.

Volitve volijo volilni odbori, glasovanje je z glasovnicami.

Tako bodo letos jeseni dobili naše delovni ljudje, naš delavski razred, ki daje družbi neprenehno večja materialna sredstva kot vsi ostali delovni sloji, še svoje posebne predstavnike v republikanski in zvezni ljudski skupščini.

Pretirana prodaja po nizkih cenah

(Nadaljevanje s 1. strani)

Črni fond

Poglavje zase je finančno poslovanje podjetja. Razen tega, da legalno poslovanje ni bilo popolnoma v redu, da se n. pr. prometni davek ni vedno točno plačeval, so se večje nepravilnosti dogajale ilegalno. Iz tk. zv. črnih fondov je podjetje črpalo sredstva za razne bonitete za svoje delavce in uslužbence. Tako je n. pr. plačevalo s tem denarjem kolektivni gledališki abonma. Prav tako je podjetje razdelilo v obliki nagrad med delavstvo za 109.000 dinarjev raznega blaga, za silvestrovanje pa je porabilo 130.000 dinarjev za vino. Vse to so preprosto knjžili v breme podjetja, čeprav predstavljajo oba zgoraj navedena zneska dejansko sestavni del plačnega fonda in bi morala vplivati na povečanje izkazanega dohodka.

Dobropise, ki jih je podjetje dobilo pri nabavi bombaža v letu 1952 od dobavitelja »Centrotekstil« v Beogradu niso uporabili za znižanje stroškov pri nabavi surovin in materiala, kar bi bilo edno pravilno, marveč so jih knjžili kot re-

zervo na posebnem kontu. Iz katerega so se poravnavele računi za kolektivno razdeljeno blago. Tako so razdelili med člane kolektiva za približno 3 milijone dinarjev blaga. Ta postopek pri najboljšem primeru ne moremo oceniti drugače kot navaden gospodarski kriminal. Izgovori, da so to delali v korist delavstva v tovarni so zelo jalovi, ker vsak posten delavec v tovarni »Inteksa« bo prav gotovo priznal, da okoliščanja posameznega kolektiva na račun skupnosti vsakomur ni v skladu s socialističnimi principi in da je to klasičen kapitalistični način ustvarjanja delavske aristokracije.

Nova napaka v poglavju »črni« stvari je pretirana prodaja blaga delavcem in uslužbencem po izredno nizkih cenah. Podjetje je prodalo za 8.800.000 dinarjev blaga, pri tem pa zaradi pretiranega znižanja cene pri blagu zgubilo približno 1.700.000 dinarjev. Izkupilec od prodanega blaga je podjetje vodilo na posebnem kontu. Pri sestavi bilance za 1952, leto pa je dolg (1.700.000 dinarjev) odpi-

salo v breme dohodka podjetja, kakor ga je 1953. leta spet preraslo na konto 110 — odjemalci. To pove, da so se vodilni tovariši v podjetju zavedali nepravilnosti v njihovem poslovanju in da so hote poskušali to prikriti kontrolnim organom.

Kdo je kriv?

Ko govorimo o napakah, ki so bile v »Inteksu« je težko reči, da nihče ni kriv. Vendar bi iz zagovorov posameznih odgovornih tovarišev, delavskega sveta, upravnega odbora in komunistov lahko zaključili, da kriv pravzaprav ni nihče, da je vse kar se je zgodilo le »reševanje socialnih vprašanj in objektivnih težav.

Za napake so objektivno krivi vsi odgovorni tovariši v podjetju, ki so tako stanje povzročili. Pri tem ne pomaga in končno tudi ni na mestu izgovarjanje, češ da direktor in ta ali oni ni kriv ter kolektivno potrpevanje glav s pspelom, da se zmanjša krivda posameznikov. Prav tako so iz trte zvitosti glava »rezanju glav«, o splošnem napadu na »Inteksa« lpd. Vsak pošten član kolektiva mora priznati, da so napake bile storjene in to ne majhne. Vseh naštetih napak ne moremo oceniti drugače, kot skrajni oportunistični in naš gospodarski politiki, kot nezakoničnost, kot malomarnost in oškodljivost v smislu socialistične morale.

Prav pa je, da kot rečeno tudi javnost izreče svoje mnenje. Moralno obsodbo poštene javnosti pa tovariši, ki so dopustili te napake, prav gotovo zaslužijo.

Uspešna konferenca

Med najuspešnejše mladinske konference lahko štejemo nedeljsko občinsko konferenco. Ze samo 100% udeležba izvoljenih delegatov v mladinskih aktivih potrjuje, da je zavel nov veter med škofješko mladino.

Mladince Milan je podal izčrpan poročilo o slovesnem delu aktivna ter dosedanjega vodstva in grajal slabo izbiro mladinskega komiteja na zadnji konferenci. V mladinski komite se je vrnil človek, ki je s svojim oportunističnim in z lažmi oviral delo mladine. Ostali člani mladinskega komiteja pa ravno tako niso izpolnili svojih nalog. Ko je bil predsednik Prevodnik razkrinkan in odstavljen se je mladina šele zavedla in s pomočjo ZK in SZDL izvršila reorganizacijo aktivov v podjetjih in na terenu. Udeležba na terenskih sestankih mladine (tereni so si izbral nova vodstva) je bila od 20 do 50%. Mladina s podjetij, obrtniških in gimnazijska mladina je skupno obsočila svojo dosedanjo nedelavnost ter sklenila, da bo v bodoče bolj redno spremljala gospodarski in politični razvoj svoje domovine.

Volitve delegatov za IV. kongres so pokazale, da je mladina v Škofji Loki zavedna in predana mladini, ki ve kaj hoče in kje je njeno mesto.

Po izvolitvi novega komiteja so sprejeli sklepe; med drugim tudi, da bodo sodelovali na bližnjih volitvah, da bodo v mladini, ki bodo letos prvič volili in ostalimi volilci imeli poseben sestanek, kjer bodo prebistrali nov volilni zakon.

Na konferenci so bili tudi zastopniki ZK, OK mladine SZDL, JLA in drugi. Pohvalili so prizadevanost mladine in ji želeli, da bi tudi v prihodnje delali z vsemi silami.

veku, ki poleg svojega težkega kmečkega dela prostovoljno opravlja še koristno delo za skupnost, če se namesto pohvale z zavitim besedami namiguje na njegovo poštenost. Mislim, da so se s tolikšno količino odkupljenih borovnic ustvarila državni devizna sredstva, za katera vemo kako so potrebna. Gotovo je tudi, da sta imela pri tem velike zasluge tudi predsednik in upravnik KZ Predovor.

Ing. Pavle Kump

Ali je to primerno?

Kmetijska zadruga z o. j. v Kranju je dala pismen opomin tov. Rudiju Cudermanu, hišniku Zadrúžnega doma na Primskovem, z naslednjo vsebino:

Na skupni seji upravnega in nadzornega odbora ter odsekov kmetijske zadruge Kranj, dne 5. julija 1953. je bilo ugotovljeno, da ste kljub večkratni prepovedi zopet samovoljno vodili tuje osebe v poslovne in ostale prostore Zadrúžnega doma Primskovo, katere ima v uporabi zadruga. To ste storili brez vednosti upravnega odbora ali pooblaščenec zadruge, prav tako tudi brez vednosti poslovodkinje. Upravni odbor soglasno sprejema sklep, da če bi se v bodoče še dogajali takli primeri nepoštenosti do svoje delodajalca, Vas bo razrešilo službe in vam odvzelo ostale ugodnosti, ki jih imate v zadrugi. Sledijo podpis in žlg po nalogu odbora: predsednik — upravnik!

Nastane vprašanje kakšen prekršek je napravil tov. Cuderman s tem, da je vodil tuje ljudi po Zadrúžnem domu Primskovo. Na to vprašanje odgovorjam naslednje:

Kot predsednik stanovanjske komisije pri LOMO Kranj sem konec meseca junija telefonsko vprašal tov. direktorja Kme-

tijske zadruge Kranj za dovoljenje, če smo stanovanjska komisija pregledati zadrúžni dom, ki je pramalno zaseden po stanovalcih, kar je tov. direktor dovolil.

Komisija, ki je bila sestavljena iz dveh odbornikov LOMO Kranj Staneta Pevca in Franca Stanjka ter dveh članov stanovanjske posvetovalne komisije Primskovo Prelesnika in Togrina, je dne 4. julija 1953 pregledala Zadrúžni dom Primskovo ter ugotovila sledeče:

V zadrúžnem domu stanuje Alojzij Žibert z ženo in otrokom. Njegovo stanovanje v I. nadstropju sestoji iz kuhinje in 2 sob z vsemi pritlikinami. V sklopu tega stanovanja je tudi opremljena soba, ki je rezervirana za goste ali potnike kmetijske zadruge. V te stanovanjske prostore se je preselil tov. Žibert brez odločbe stanovanjskega urada (oziroma brez predloga kmetijske zadruge stanovanjskemu uradu, da se izda taka odločba).

Vprašujemo upravo kmetijske zadruge, ali je tov. Cuderman zaslužil tak opomin? Gotovo ne. Opravljal je le svojo državljansko dolžnost s tem, da je omogočil pregled stanovanjskih in drugih prostorov zadrúžnega doma.

Upravni pa povem prav za upno na uho, da nismo tako »tuje osebe«, vsaj ne pri graditvi zadrúžnega doma, saj je le eden član te komisije naredil več udarniških ur, kakor celokupni sedanji odbor kmetijske zadruge.

Stane Pevec

Nedemokratičnost v podjetju

Uprava podjetja »Loka« v Škofji Loki je zamjenjena. Nova uprava je našla nekatere stvari precej neurejene in bo skušala vse čimprej urediti. Nova uprava je ugotovila tudi vzroke, zakaj je prišlo do takih nepravilnosti. Zelo kvarno je vplivalo, da se članstvo kolektiva ni zanimalo za delo uprave. Člani kolektiva danes govorijo: Ko so bile volitve v upravni odbor in delavski svet je uprava sama sestavila listo in niti enega kandidata na listo ni bilo, ki bi ne bil upravi ljub. Končno so bili izvoljeni. Upravni odbor brat je bil predsednik delavskega sveta uprav-

nikov pomočnik pa predsednik upravnega odbora, v katerem je bila tudi upravnikova sestra. Možno je, da je tak ali podoban primer tudi kje drugje in če je, naj bi se delovni kolektivi za to bolj zanimali in še pravočasno preprečili nepravilnosti.

O kolektivno »Loka« se danes v Škofji Loki marsikaj govori, kakšen pa je dejanski rezultat bo pokazala šele sodna razprava.

Postani član Prešernove družbe

Glas naših bralcev

K članku „Iz Preddvor“

»Glas Gorenjske« je v predzadnji številki objavil članek, ki zaradi svoje pomanjkljivosti in nedoslednosti pri navedenju dejstev prikazuje predsednika in tajnika kmetijske zadruge Preddvor v napačni in slabi luči.

Pisec članka navaja, da je zbiral borovnice sam predsednik zadruge. Povdarek »sam predsednik zadruge« zveni tako, kot da se je le-ta posebej pogajal za ta donosni posel, da bi lažje manipuliral pri teži in obračunavanju. Bil pa sem sam prisoten na seji zadruge, kjer nihče drug ni hotel prevzeti tega dela, tako da je predsednik le zaradi uvidevnosti pristal na to, da se borovnice še nadalje tudi letos (tudi lani so jih) zbirajo na njegovem podu.

Nadalje je omenjeno, da so se zbirali borovnice v hlevu. Resnica je, da so jih zbirali na podu, ki v higienskih ozihrh prav gotovo odgovarja temu poslu.

Pri tehtanju borovnic so se res uštelj v težji za 11 kg, kar pa ni nobena posebnost, pri prevzemanju 7540 kg borovnic. Vsak se lahko vpraša: ali se izplača goljufati za 11 kg borovnic.

Prav tako je dvomno navajanje, da sta predsednik in njegov tajnik namočila borovnice za žganje. Ni pa pojasnjeno, da sta to napravila le zato, da zadruga ne bi imela škode, ker je prav tako morala plačati pokvarjene borovnice, ter da tega nista naredila v svojo korist.

Tudi ni povedano v članku, da je bilo vsem, ki so oddali pokvarjene borovnice in jih je izvzelo podjetje zavrnilo, dano na izbiro ali vzamejo borovnice nazaj ali pa jih prepustijo zadrugi za nižjo ceno.

Tudi stavek »predsednik in njegov tajnik« zveni tako, kot da je predsednik veljaven ku-

lak, ki ima svojega tajnika, da mu pomaga pri vseh nepoštenih delih.

Ne bi pisal tega pojasnila, če ne bi poznal predsednika zadruge kot izredno skromnega, delavnega kmeta in upravnika zadruge, kot poštenega in marljivega uslužbenca, s katerim bi bila lahko vsaka zadruga zadovoljna.

Pisec članka tovariš Karadžić pa ni pomislil, da je prav neprimerno plačilo za trud člo-

Dve o dušebrižnikih

Več ali manj so nam poznane zgodbe o krščanski vzgoji otrok, kamor spada seveda tudi priprava na birmo. Kako so potekale te priprave v dveh gorenjskih vaseh pa bo marsikoga zanimalo. Cerkljanski kaplan Leopold Končan, (ki je zaradi protijudskega delovanja bil že v zaporu) je po končanih pripravah pred podelitvijo birmanskih listkov priredil nekakšno izpite. Vse to je notranja stvar cerkve, ki nas ne bi zanimala, če ne bi kaplan pri izpraševanju M. A., čerke partizanske vdove iz Češnjevka, ki ni dobro odgovarjala, dejal, da naj prinese petsto dinarjev, pa jo bo še enkrat izprašal in dal listek. Isto se je zgodilo neki drugi učenci. Listek so kasneje dobili vsi. Kaplan pa je dejal, da je tisto o denarju bila šala in da mu je važno le število birmancev. Kaj

je hotel kaplan doseči z zahtevno denarja?

Zastrašiti otroke, morda starše, ali pa je to nov način krščanske vzgoje na komercialni osnovi.

Drug značilni primer te »vzgoje« se je pripetil hečerki Julke Tušek iz Adergasa, ki jo je župnik Fajfar iz Velesovega pred birmo vprašal, česa si bolj želi ali sv. zakramenta ali darila botre Jasno, da je otrok odgovoril, da darila. Nihče ne bi odgovoril drugače in verjetno je župnik to tudi vedel. Izrabil pa je ta odgovor v drug namen. S prižnice je oznanjal kako je ta otrok alabo vzgojen. Povemo naj, da je imenovana mati sodelovala v narodnoosvobodilni vojni, danes pa je aktivna članica SZDL in ne hodi v cerkev. To je tisti tru v petli, ki ga je moral župnik v drugačni obliki »iz lece vroče«.

Nova valjarna debele pločevine

Nova valjarna za debele pločevino ali »valjarna 2400«, kakor jo imenujejo na Jesenicah, bo v prihodnjem mesecu začela obratovati s polno zmogljivostjo. Njena letna produkcija bo približno za 10 tisoč ton večja, kakor so to določali načrti. Pred dnevi je delovni kolektiv vzdrževalnih obratov na Javorniku dogradil novo vrtiljvo peč za ogrevanje bram.

To so komadi jekla, iz katerih valjajo tudi 14 metrov dolgo pločevino. V drugem delu 2400 m dolge tovarniške hale pa dokončujejo montažo škarij-stroja za rezanje pločevine. Tako bo v bodoče valjarna dajala lahko do 60 tisoč ton pločevine letno za našo kotlovno in ladjedelniško industrijo.

Mnogo je bilo zapisane o novi valjarni na Jesenicah, toda vsega kar so vložili naši kolektivni v dograditvi tega pomembnega ključnega objekta, se ne da povedati. Samo bežno se spomnimo naporov leta 1948. In 1949., po resoluciji informširoja in barbarškemu uničenju vseh pogodb s strani Sovjetske zveze in njenih satelitov. Madžarska bi morala dobaviti za valjarno strojne naprave, ki so šle že plačane. Preztrajče napore, so naši delavci v najtežjih pogojih tudi te naloge premagali. Letos, 29. novembra bo minulo že četrto leto odkar obratuje valjarna, ki je medtem izdelala že na tisoče ton kvalitetne pločevine. Marsikatera naša ladja, izdelana iz domače pločevine na Jesenicah, pluje že po oceanu in Jadranskem morju.

Vzporedno z obratovanjem so se nadaljevala tudi gradbena in montažna dela. Seveda pa so bila ta dela precej otežkočena. Tako so na primer delavci pri škarjah morali ročno premikati in naravnati pločevino. Od sedaj naprej pa bo to delo opravljal stroj, ki ga bo vodil delavec.

Pisali smo že, da so preteklo soboto (15. avgusta) delavci vzdrževalnih obratov Javornika dogradili enega največjih objektov v valjarni — novo vrtiljvo peč za ogrevanje bram, ki je največja te vrste v naši državi.

Peč ima 17 m premera in zmogljivost 20 ton na uro. Težko je opisati vso to napravo, ki je povezana z desetimi cevmi je avtomatizirana tako, da bo za vodo, zrak, plin itd. Edina naloga človeka je nadzorovati aparature in njih funkcije. Peč je vrtiljva in so jo dogradili v razmeroma zelo kratkem roku 70-tih dni. Podobno 16 tonsko peč gradijo lučenski strokovnjaki v Sisku že 6 mesecev.

V naprotnem koncu valjarne dokončujejo montažo škarij za rezanje pločevine. Ta stroj poganja 86 motorjev in je edinstven v Evropi. Škarje imajo nalogo obrezati pločevino, jo razrezati, njene odpadke pa razkosati na manjše dele. Upravljanje stroja bodo vodili le trije delavci. Pri sedanjem stroju za rezanje pločevine je bilo zaposlenih 25 delavcev, ki so morali premagovati precejšnje fizične napore.

Valjarna na Jesenicah je edina v državi in najmodernejša v Srednji Evropi.

Dom JLA v Kranju in njegovi obiskovalci

Kot vsi domovi JLA, tako je tudi v Kranju Dom JLA namenjen kulturnemu in zabavnemu življenju pripadnikov naše armade, obenem pa tudi meščanom. Pravzaprav je to eno najpripravnih krajev, kjer prideta v stik Armija in ljudstvo. Ta zveza je tudi nujno potrebna, kajti kako naj živi Armija brez ljudstva iz katerega je izšla.

Zaradi objektivnih materialnih težav je imel seveda Dom marsikatero nedostatek. Tu se misli tudi sama stavba Doma, ki pač ni bila zgrajena v ta namen in seveda tudi ni takšna, kot bi moral pač biti Dom JLA. Dom ni zato tako urjen, kot bi moral biti, ker bi to zahtevalo preveč denarnih sredstev, ki pa so bolj potrebna za zgraditev drugih objektov. Seveda so te materialne težave ovirale večjo udobnost obiskovalcem Doma. V bodoče se bodo razmere nekoliko zboljšale, ker bomo začeli Dom obnavljati. Toda kljub nedostatkom Kranjčani Dom radi posejajo, saj želijo biti povezani z Armijo tako, kot so bili med narodnosvobodilno borbo. To želimo tudi mi in zato z vesel-

jem sprejemamo dostojne meščane, ki se v Domu žele prijetno, dostojno in brez incidentov zabavati. Vendar so nekateri obiskovalci nedostojni in zato pride do prepira in celo do pretepa. Na žalost nimamo podatkov, da bi navedli imena teh ljudi, ki niso nič drugega kot pijanci ali pa tisti, ki bi želeli zasejati razdor med Armijo in ljudstvom. Takega obnašanja mi ne moremo dovoliti. Zato smo vprašanje, kako omogočiti pristojno in mirno zabavno in kulturno življenje v Domu, rešili na ta način, da smo uvedli dovolilnice, ki se dobijo v pisarni Doma (I. nadstropje, soba št. 11.). Tisti, ki bo imel dovolilnico, bo lahko prišel s seboj več oseb, toda za njihovo obnašanje bo odgovoren, v nasprotnem slučaju se mu bo dovolilnica odvzela.

Vendar ni naš cilj, da z dovolilnicami omejimo dohod meščanov v Dom, ali pa da ga dovolimo samo privilegiranim marveč da preprečimo obisk tistim osebam, ki so brez moralnih kvalitativ, ki so potrebne dostojnemu meščanu socialistične družbe.

Uprava Doma JLA

S sodišča

Ana Gantar, iz vasi Selo pri Zireh je s svojo mačeho in preužitkarico Marijo Gantar zelo slabo ravnila. Na podlagi zapuščenjskega prisojila ji je morala dati razna prehranbene artikole kot preužitke. Ana Gantar pa se zdaleka ni dala preužitkarici Gantarjevi toliko, kolikor bi ji morala dati in kar bi ji tudi lahko dala. Posebno grdo je Gantarjeva postopala s svojo mačeho v času, ko je bila ta bolna. V letu 1950 je stara Gantarjeva zbolela za pljučnico ter je bila v tem času brez vsake oskrbe, tako da se je morala zateči k svojim sosedom. V jeseni 1952. je bila ponovno bolna. Soba, kjer je ležala, je bila zelo vlažna, nezakurjena in v času dežja je tuda v sobo celo deževnica. Zopet se je morala Gantarjeva zateči drugam po pomoč. Neki dne v jeseni 1952. je Ana Gantar prišla v sobo svoje mačehine in ji ukazala naj zapre okno. Pri tem pa jo je Gantarjeva pahnila, da si je mačeha zlomila desno roko. Zaradi težkega stanja stare Gantarjeve je moralo pristojni na pomoč celo socialno skrbstvo občinskega ljudskega odbora Ziri, da je pomagalo stari ženski in jo tako rešilo težjih posledic.

Za vse to ravnanje, ki kaže na skrajno brezsrčnost, se je morala Ana Gantar zagovarjati pred sodiščem. Na sodišču je Gantarjeva svojo krivdno v glavnem priznala in ob-

ljubila, da bo svoje odnose z mačeho uredila na tak način, da bo njena preskrba zagotovljena. Z ozirom na okolnost je sodišče obsodilo Ana Gantar na 6 mesecev zapora, kazen pa je odločilo za dobo dveh let pod pogojem, da Gantarjeva v tem času ne bo storila novega, enako hudega ali še hujšega dejanja.

Sadje vozijo iz Kranja

ZAKAJ JE V ŠKOFJI LOKI SAMO ENA TRGOVINA S SADJEM?

Mesto v bližnji okolici šteje skoraj 8 tisoč prebivalcev in vendar imamo samo eno trgovino, ki prodaja sadje in zelenjavo. To zelenjavo in sadje pa vozi iz Kranja. Prav malo ali nič pa ne odkupuje v sami okolici. Kakšne so cene lahko izračunamo, če kranjskim dodajamo stroške. Če hočeš kupiti malo več, je že boljše, da greš v Ljubljano, kjer dobiš toliko cene, da si lahko plačaš avto-bus. Potrošniki v škofji Lokli si žele, da bi bila še ena poslovilnica, ki bi obenem tudi prevzela skrb za zimsko zalogo in bi obenem organizirala odkup krompirja in zelja, ker marsikateri delavec ne more hoditi od kmeta do kmeta, da bi si preskrbel krompir in zelje za zimo.

Razpis abonmaja za sezono 1953-54

Uprava Prešernovega gledališča v Kranju razpisuje abonma za 9 uprizoritev v sezoni 1953/54. V programu so sledeča dela:

1. Cankar: Hlapec
2. Gehri: Šesto nadstropje
3. Calderon: Dama-škrat
4. Golia: Srce igraček
5. M. Anderson: Zašlo je sonce
6. Senoa: Nagelj s pesnikovega groba
7. Kesselring: Arzen in stare čipke
8. Žmavc: S tremi izprijenkami
9. Levstik: Martin Krpan

Za sedaj je razpisani abonma samo za red Terek. Ostale abonmaje — predvidevamo jih še pet — bomo določili kasneje po eventualnih željah abonentov.

Cene abonmajev so naslednje:

Parterni sedež:

od I. do V. vrste za vse predstave	400 din
od VI. do IX. vrste za vse predstave	320 din
od X. do XII. vrste za vse predstave	240 din
od XIII. do XV. vrste za vse predstave	200 din
od XVI. do XVII. vrste za vse predstave	160 din

Balkonski sedež:

I. vrsta za vse predstave	320 din
II. vrsta za vse predstave	240 din
III. vrsta za vse predstave	160 din

Vpisovanje abonmaja bo trajalo od 10. do 20. septembra dnevnod od 8. do 10. ure in od 14. do 16. ure v gledališki dvorani (II. nadstropje stranska vrata). Abonma se lahko plača za vse leto ali pa za polovico leta. V drugem primeru je treba poravnati prvi obrok pri vpisu, drugega pa najkasneje do 15. januarja 1954. Lanskoletni abonent, ki reflektirajo na svoje stalne sedeže, bodo imeli le-te rezervirane do vključno 12. septembra.

UPRAVA PREŠERNOVEGA GLEDALIŠČA

VSEM INTERESENTOM

NA ZALOGI IMAMO VEČJO KOLIČINO OPEKE. Navadni zidaki stanejo komad 8-60 din, votlaki pa komad 29-70 din. PRODAJAMO TUDI PRIVATNIKOM NA DROBNO. Istočasno sporočamo, da sprejemamo v DELO VSA KLEPARSKA DELA. Priporočamo se za naročila.

KOMUNALA KRANJ

Šah • Telesna vzgoja • Šport

II. slovenska plavalna liga zaključena

S tekmovanjem na Bledu je letošnja plavalna liga zaključena. Na tem tekmovanju so se ponovno srečali Kamnik, Mladost in Bled. Sama organizacija je bila zelo slaba. Kranjčani so prispeli po dogovoru ob pol petih, priveditelj pa je pričel tekmovanje pol ure prej, tako da so morali kranjski plavalci odplavati del sobotnega programa sami. Brez dvoma je organizacija tekmovanja tudi vplivala na rezultate, ki niso bili najboljši. Celotna slika tega tekmovanja je slabša kot smo pričakovali, saj bi moralo to tekmovanje pokazati največ, najboljših rezultate in odlično formo plavalcev. Na žalost pa moramo ugotoviti, da so plavalci Bleda pokazali najmanj, celo manj, kot bi to lahko zahtevali od njih, če bi se plavalci Kamnika in Mladost iz Kranja, bili v slabši formi kot pred 14 dnevi, vendar mnogo boljši od Blejčanov. Iz celotnega tekmovanja bi lahko omenili le sledeče boljše plavalce: Hrbarjeva je postavil letošnji najboljši čas v Sloveniji, Vukičeva (oba Mladost) je postavila nov pionirski rekord na 50 m metuljček, Petrič Mladost pa je postavil zelo dober rezultat na 100 m crawl. Najboljši plavalci Kamnika so bili: Cerer, Zrimšek in Šnabl. Od Blejčanov se ni izkazal nihče. Nasprotno pa so v waterpolu Blejčani pokazali več znanja in prisebnosti ter obema kluboma kar petkrat potresli mrežo. Nekaj je k temu pripomoglo podcenjevanje nasprotnika in prenaporna tekmovanja zadnji mesec pri Mladosti in Kamniku. Bled pa je zaigral požrtvovalno in borbeno, kar mu je prineslo zmago.

Tehtniški rezultati:

150 m crawl moški: 1. Colnar Ml. 24:35,0, 2. Purgar Ml. 24:35,0; 400 m crawl moški: 1. Šnabl K. 5:40,1, 2. Zrimšek K. 5:58,0, 100 m crawl moški: 1. Petrič Ml. 1:07,2, 2. Juretič B. 1:10,8.

200 m prsno moški: 1. Zrimšek K. 3:07,6, 2. Tratnik B. 3:08,2; 100 m metuljček moški: 1. Cerer K. 1:18,1, 2. Tratnik B. 1:20,4; 100 m hrbtno moški: 1. Bogataj K. 1:22,6, 2. Jarc B. 1:24,0; 4 x 100 m mešano: 1. Kamnik 5:17,8, 2. Bled 5:19,5; 4 x 200 m crawl moški: 1. Kamnik 10:54,8, 2. Mladost Kranj 11:13,3.

400 m crawl ženske: 1. Koncilija Ml. 6:55,2, 2. Škofjč K. 6:57,6; 100 m crawl ženske: 1. Koncilija Ml. 1:26,2, 2. Auersperg K. 1:27,2; 200 m prsno ženske: 1. Hrbar Ml. 3:16,9, 2. Ulčar Bl. 3:32,7; 50 m metuljček ženske: 1. Vukič Ml. 42,2, 2. Vavpetič K. 44,2; 100 m hrbtno ženske: 1. Dolinšek K. 1:44,9, 2. Hrbar Ml. 1:46,0; 4 x 100 m crawl: 1. Kamnik 6:05,9, 2. Mladost 6:26,6;

3 x 100 m mešano: 1. Mladost 4:51,5, 2. Kamnik 4:57,4.

V skokih v vodo pri moških je zmagal Ivko Šink Mladost, 2. Zvokelj Mladost, pri ženskah pa Zupan Bled.

Ivko Šink, državni prvak v skokih s stolpa

Waterpolo:

Bled : Kamnik 5:3 (2:3)
Bled : Mladost 5:2 (2:0).

V skupnem plasmanu je stanje sledeče:

Mladost : Bled 102 : 85
Kamnik : Bled 121 : 67

Ob zaključku ligaškega plavalnega tekmovanja bi omenili, da je to tekmovanje mnogo pripomoglo k kvalitetnemu napredku prav vseh slovenskih klubov. Največ koristj pa imajo od tega gorenjski klubi, ki

so v II. skupini tvorili eno najmočnejših skupin, ki ni zastajala za I. slovensko skupino. Kamnik in Mladost sta kot celota mnogo doprinesla k temu od Bleda pa posamezniki. Rezultati, ki so jih dosegli gorenjski plavalci, so prekosili vsa pričakovanja, še več, uvrstili so se med vodeče slovenske klube, med katerimi raman morda Ilirije, ni bistvene razlike in je težko trditi kdo je boljši. Zelezničar Ljubljana, Branik Maribor, Kamnik in Mladost Kranj tvorijo z Ilirijo vrh slovenskega plavanja. Kdo od njih je najboljši? Najboljša je Ilirija, ostali pa so se precej enaki.

V III. slovenski ligi so imeli gorenjci dva zastopnika in to Prešerna iz Radovljice in drugo moštvo kranjske Mladosti. Oba sta pobrala prvo in drugo mesto, pred drugim moštvom ljubljanskega Zelezničarja. Žal je bila letošnja sezona precej slaba in so imeli plavalci le malo časa za treninge in tekme. Upajmo pa, da bo prihodnja boljša in končno, da se bo pričelo tudi pri nas na Gorenjskem misliti o gradnji zimskih bazenov, ki bodo omogočili plavalcem neprekinjen trening.

Rudar : Korotan 5 : 1

Preteklo nedeljo je ligaško moštvo »Korotana« iz Kranja vrnilo obisk trboveljskemu Rudarju. Trboveljčani so se na tekmo dobro pripravili in goste premagali z visokim rezultatom 5:1.

Kot smo že v zadnji številki napisali danes ponovno poudarjamo, da moštvo Korotana še vedno ni pripravljeno na težke tekme, ki jih bo moralo igrati v slovensko-hrvaški ligi. Menda je prav zadnji čas, samo 14 dni nas loči od pričetka tekmovanja, da moštvo prične z vestnimi treningi.

Zadnji odmev

Na dopis o plavalnem prvenstvu Slovenije v Kranju objavljenem v 33. številki našega lista, smo prejeli odgovor dopisnika iz Kamnika, kjer pravi med drugim: Sekretar PZS se je v govoru po končanem članskem prvenstvu zahvalil kamniški publikki, ki je vse tri dni prvenstva napolnila tribuno v kopališču. Zahvalil se je tistim gledalcem, ki jim Kranjčani očitajo neobjektivnost. Publikka je navdušeno ploskala

zmagovalcem pa tudi zadnje plasirane je bodrila.

Kot gledalci tekem so bili navzoči tudi številni letoviščarji iz raznih krajev naše domovine. Oni so športno zadržanost naših gledalcev javno pohvalili. Ljubljanačani pa so nam dejali, da si želijo takšne publikke kot je naša.

S tem je zadeva za naše uradništvo končana, klubi pa naj medsebojne spore rešijo na športen način.

Nogomet

GORENJSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Preteklo nedeljo je bilo odigrano 2. kolo nogometnega prvenstva Gorenjske. Tekme so se več ali manj končale s pričakovanimi rezultati. Nekaj posebnega pa je izid mladinske tekme med Jesenicami in Bledom, ki se je končala z 21 : 0. Korotan je v Škofji Loki nastopil samo z 9 igralci, kar vsekakor ni »najboljši« način za pridobivanje novih igralcev.

O močeh nastopajočih moštev je začel govoriti, vendar kaže, da bodo rivali za najboljšo mesto približno isti, kot preteklo sezono. Ločan je sigurno odpravil Gumerja, Projektor pa je dobil z Ljubljano dve dragoceni točki.

Hrušica : Prešeren 1:3
Ločan : Gumar 4:0
Bled : Korotan B:1:0
Projektor Ljubelj 3:2
Zelezniki : Jesenice B 2:5
Mladinci
Ločan : Korotan 3:1
Projektor : Ljubelj 2:1
Jesenice : Bled 21:0
Pionirji
Projekt : Ljubelj 1:0
Prešeren : Korotan 1:2

SPORED NOGOMETNEGA PRVENSTVA GORENJSKE

za nedeljo, 13. septembra 1953

Na Hrušici ob 15. uri Hrušica : Jesenice B, službojočega do- loči Hrušica.

Na Jesenicah igrišče Jesenic: ob 15. uri Jesenice : Projektor, pionirji, službojoči Janko Bogataj ob 15.45 Jesenice : Projektor, mladinci, službojoči Janko Bogataj.

V Lescah igrišče Prešerna: ob 15.30 uri Prešeren : Ločan, službojoči Vovk.

V Kranju igrišče Korotana: ob 9.30 uri Projektor : Bled, službojoči Bradaška, ob 11. uri Korotan : Ljubelj pionirji, službojoči Bradaška, ob 13. uri Korotan : Ljubelj mladinci, službojoči Smole, ob 14. uri Gumar : Korotan B, službojoči Smole.

V Škofji Loki igrišče Ločana: ob 9. uri Ločan : Bled, mladinci, službojoči Balderman

V Zeleznicah: ob 15. uri Zelezniki : Ljubelj, službojočega določijo Zelezniki.

Prazne pločevinaste sodé od importiranega loja, uporabne za nafto, olje in druge tekočine, imamo sedaj stalno na zalogi. Oddajamo jih posamezno ali v večjih količinah skupaj. Cena zelo ugodna. »Tovarna mila« — Kranj.

OBJAVE • SPORED • OGLASI

KINO

Kino »Storžič«, Kranj: 5. do 10. septembra ameriški film »Nevdlni človek«. Predstave 16., 18. in 20. uri. V nedeljo matineja ob 8.30 uri »Potepuh« in 10. uri »Naši so se«. 11. septembra italijanski barvni film »Bagdadska roža«.

Letni kino »Partizane«, Kranj: 5. in 6. septembra ameriški film »Key Largo«; 7. in 8. septembra ameriški film »Zapeljivka Novega Orleansa«; 9. in 10. septembra ameriški film »Brzovjav na zapadu«. Predstave ob 20. uri.

Kino »Svoboda«, Strazišče-Kranj: 4. do 6. septembra avstrijski film »Potepuh«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri. Na zadnji predstavi dvojni program »Potepuh« in »Izobčenez iz otkov«. V nedeljo predstave ob 16., 18. in 20. uri. Matineja ob 10. uri »Nevdlni človek«.

Mestni kino »Radio«, Jesenice: do 12. septembra zaprti.

Letni kino »Svoboda«, Jesenice: do 6. septembra francoski film »Frizer za dame«; 7. do 9. septembra angleški film »Ancore«. Predstava ob 19.30 uri.

Kino »Playža«, Jesenice: do 7. septembra ameriški film »Neptunova hči«; 8. do 10.

septembra nemški film »Glas drugega«. Predstave ob delavnih dneh ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo matineja istega filma (vstopnina 10 din).

Kino Javornik-Koroška Bela: 4. do 6. septembra nemški film »Glas drugega«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo matineja istega filma (vstopnina 10 din).

Mestni kino Domžale: 4. do 6. septembra ameriški barvni film »Na otoku s teboj«; 9. in 10. septembra ameriški film »Čez noč rojana«; 11. do 13. septembra francoski film »Mesečnik Bonifacije«.

OBJAVE

Na jeseniški glasbeni šoli, kjer se poučuje klavir, violina, violončelo, kontrabas, klarinet, trompeta, pozavna in solopetje, bo vpisovanje v dneh 9., 10. in 11. septembra od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

Pouk se prične v torek, 15. septembra.

Razpored prestopnih izpitov je razviden iz oglasne deske.

Ravnateljstvo.

Učenci in učence osnovne šole Kranj naj se zbero v soboto, 5. septembra ob 8. uri pred

šolo, da gremo k sprejemu Prešernove brigade na Titov trg. S seboj naj prineso cvetje, da obsujejo z njim zveste borce. Takrat bodo zvedeli tudi vse podatke za pričetek pouka. Novinci naj pridejo z mamiciami kar na trg. Z mamiciami novincev se bomo posvetovali o vsem potrebnem prihodnji petek, 11. septembra ob 16. uri popoldne na šoli v drugem nadstropju. — Upraviteljstvo.

Učenci, dijaki in gojenci vseh šol v Kranju (osnovnih, gimnazij in strokovnih šol) naj se zbero v soboto, 5. septembra ob 8. uri zjutraj pred svojimi šolami, da gredo k sprejemu Prešernove brigade.

Važno obvestilo študentom!

Kranjsko Akademsko društvo poziva vse študente absolvente-abiturijente, stanujoče na območju LOMO Kranj, da v času od 7. do 9. septembra dvignejo pri tov. Lebru na I. gimnaziji vprašalne pole in jih isto tam čimprej (najpozneje do 12. septembra) vrnejo.

Ti podatki so na nujno potrebni zaradi statističnih podatkov ekonomskega položaja v zvezi z bodočimi špendijami.

Vse študente vabimo, da se v čim večjem številu udeležijo 5. in 6. septembra proslave na Oltrogliči. Odbor KAD

MALI OGLASI

Prodajam popolnoma nov srednje težak voz. Naslov v upravi lista.

Anica Aleš iz Preddvora predključem, kar sem žalega trčila o Anici Babič iz Preddvora in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

Prodajam skoraj nov kotel br-zoparišnik 120 litrov. Vprašati Gorenja Sava 57, Kranj.

Prodajam dobro ohranjeno žensko kolo, Rehberger, Jezerska cesta 27, Kranj.

Prodajam krojaški šivalni stroj »Singer«, okrogel čolnček, cena ugodna. Potzve se: Mestni trg 6, Radovljica.

Prodajam 9 mesecev brejo k-ravo. Britof 17, Kranj.

Podpisani Valentin Kržišnik iz Društva predključem nerisnične izjave, da ni moj brat Jožef Kržišnik upravičen do prejemanja invalidnine.

Trgovski lokal na Koroški cesti 27 v Kranju oddam.

Prodajam: kompletno spalnico staro, železni umivalnik, starejši luster, kuhinik na spirale, bolniški starišni stol in stole s platneno prevleko. Naslov v upravi lista.

Nj dolgo tega, kar so se zaprla vrata jeseniškega Mestnega gledališča in že smo zopet pred novo sezono. Dramatika, ki je na Jesenicah izmed vseh kulturno umetniških de-

niško gledališče svojega občinstva ne bo razočaralo. Zato sta že poskrbela gledališki in umetniški svet, ki sta nedavno določila repertoar za prihodnjo sezono. Repertoar bo obse-

Mestnega gledališča resno pripravljata na letošnjo sezono; zato je prav, da se za gledališke predstave zainteresira Jeseničane in okolice. Gledališče tudi med sezona-

Iz Kamnika

Zakaj podjetje »Meso« v Kamniku nima vsaj toliko kulturnega čuta do potrošnikov, da bi nam pridalo vsaj majhen kosček čistega papirja? Saj plačujemo za meso s priklado vred kar lep denar. Menim, da bi v času splošnega napredka ter govora o kulturi in higieni taká malomarnost lahko izostala.

Zadnji stavek veča tudi kamniškimi pekarnam, ki naj si za enkrat nabavijo klešče za pobiranje kruha, da ne bo še dalje v eni in isti roki prodajalec valjal denar in kruh in nam tako prodal še tropo bacilov. V našem mestu je posebno priporočljivo varovati svoje zdravje, saj imamo že dobršen čas samo mlado zdravnico, ki opravlja težaško delo, ki bi ga trije krepki zdravilni komaj zmogli. Dr. Stare, ki je domačin in stanujoč v Kamniku, pride kasno popoldne ali pa šele zvečer izmučen iz Ljubljane, kjer je svoj »siht« že odbil. Ali res ni mogoče tega zdravniča dobiti povsem v Kamniku? Več delavskih sindikatov je zanj že zaprosilo, a dosedaj brez uspeha. Le zakaj je včasih nekaj mogočega tako nemogoče.

Godrnjanje res ni lepa čednost, zato o elektriki, ki vsa prevečkrat mrkne danes ne bom pisal, čeprav nam različni inserati in izlozbe ponujajo že kar moderne električne gospodinjne aparate. Ker pa aparat vendarle še niso tako izpopolnjeni, da bi brez toka kuhali in pekli, jih samo željno ogledujemo.

Iz Duplice

V nedeljo je bila na Duplici pred tovarno »Stoi« lepa svečanost. Odkrili so spominsko ploščo padlim borcem NOB. Plošča je vzidana v zid tovarniškega poslopja, ki je bilo pred kratkim prenovljeno. Vhod v tovarno so okusno preuredili. Mlaji, zastave, cvetje

in narodne noše so bili prelep okvir, v katerem se je odvijala svečanost. Po otvoritvenem govoru predsednika ZB Tomo Mirka Semeta, sta govorila organizatorja in pryorhca vstaje v kamniškem okolišju. Vse je bilo v znamenju svetlobe. Vse je bilo v znamenju svetlobe. Vse je bilo v znamenju svetlobe.

Iz Lukovice

Dokončno je dograjen zdravstveni dom, ki bo te dni izročeni svojem namenu. V njem so prostori za splošno, zobno in šolsko ambulanto in otroški dispanzer. V kletnih prostorih je lepo urejeno javno kopališče. Sredstva za dokončno ureditev zdravstvenega doma je prispeval okrajni odbor Ljubljana-okolica, opremo za šolsko ambulanto je poklonil Centralni higijenski zavod v Ljubljani, za opremo otroškega dispanzerja pa je poskrbel UNICEF.

Z Jesenic

Blizu 500 izseljencev iz Francije je prispelo na obisk.

Minuli ponedeljek je prispel na Jesenice poseben vlak iz Francije s 470 slovenskimi izseljenci, ki so prišli v svojo domovino za nekaj tednov na oddih. Na Jesenicah so privedli rojakom iz Francije pristen sprejem. Ko je vlak zavozil na postajo, je zaigrala godba »Svoboda« pozdravno kornično, velika množica ljudi pa je vzklizala izseljencem dobrodošlo. Na prvi postaji svoje stare domovine je pozdravil izseljenca predsednik LOMO Je-

senice Maks Dolinar, Jožo Plevnik v imenu sindikatov Slovenije in zastopnik Izseljeniške matice iz Ljubljane. Poleg ostalih je pozdravil rojake, med katerimi je bil velik del takih, ki so prišli v domovino prvič, tudi v narodno nošo običajni pionir. Po prisrčnem razgovoru med rojaki iz Francije in Jeseničani je rojake odpeljal vlak od zvokih godbe proti Ljubljani, kjer je pričakovala izseljenca še večja množica ljudi. S to skupino je prišlo doslej največ izseljencev na obisk k svojem. Večina je doma iz zasavskih vasi. Odsli so kot rudarji v tujino in so še danes zaposleni v francoskih rudnikih, Slovenskim izseljencem želimo v domovini prijeten oddih. Obenem pa naj spoznajo staro domovino, novo Titovo Jugoslavijo.

Ali bodo stari rudniki železa oživel? Tako se sprašujejo domačini, odkar je začela posebna komisija za raziskovanje v rudnikih, ki so jih pred pol stoletjem nehali izkoriščati. Še večja radovednost pa muči jeseniške železarje, ki nestrpno pričakujejo raziskovalne rezultate komisije, saj bi nova večja najdbišča železne rude imela velik pomen za nadaljni razvoj železarske industrije na Jesenicah.

Iz Moravč

V naši občini so kaj čudno porazdelili davke. Menda so se ravnali po tistem reakcionarnem pravilu: več manjših kmetov lažje plača višjo vsoto kot bi jo morala drugače vplačati dva večja kmeta. Zato ni nič čudnega, da je kmet s 25 ha zemlje dobil le 5.000 din akontacije, t. j. prav toliko kot je bilo naloženo kmetu, ki ima le 3 ha zemlje. Kaj ni za takšen nepravilen odnos kriva tudi neagilnost tamkajšnjega članstva SZDL, ki bi morala odločno nastopiti proti takšnim krivcem, da se enkrat za vselej odpravijo.

Kmetijski svetovalec

REPO UNICUJE REPNA GRIZLICA

Kako spoznamo pagosenice repne grizlice? Pagosenice repne grizlice imajo na zadku osem parov okončin, medtem ko imajo metuljne gosence največ pet parov zadkovih okončin. Zaradi tega se ličinka repne grizlice imenujejo pagosenica.

Pagosenice repne grizlice so velike okrog 1-2 cm, so temno zelene barve, stremi črni programi vzdolž hrbta in s črno glavo.

Konec aprila ose repne grizlice prvič letajo in v začetku maja, drugič po juliju. Ose so rumene barve s črno glavo in velike kot domača muha. Odlagajo jajčeca po repi in repel ter raznih kapusnicah. Iz jajčec se izležejo pagosenice, ki objedajo repno listje. Zelo so nevarne pagosenice drugega rodu (v avgustu in začetku septembra), ker se hranijo z repnim listjem. Ako se množijo pojavijo, ostane na njivi sa-

mo objedano listje, oziroma ostanejo samo listna rebra.

Pagosenice drugega rodu prezimijo v zapredku in to kak centimeter globoko v snegu. Spomlad se zabubijo, konec aprila pa imajo spet ose repne grizlice, ki odlagajo jajčeca.

Kako bomo uničili repno grizlico? Čim opazimo na repi pagosenice, je treba takoj zaprašiti repo s pepelnom, pantakonom ali lyndanom (20 do 25 kg na 1 ha). Če imamo na razpolago škroplilnice, lahko repo poškrbimo s 1/2% sivčnim arzenatom ali 1% tekočim pantakonom. Na ta način preprečimo, da bi se pojavile nove ose, oziroma nove pagosenice. Prvič škroplimo oziroma prašimo zoper pagosenice prvega rodu v juniju in drugič v avgustu proti pagosenicem drugega rodu. Z drugim škropljenjem, oziroma prašenjem preprečimo, da pagosenice zlezejo v zemljo, kjer bi prezimile in s tem tudi zatremo nov zarodak in pagosenice. Ing. M. S.

Prizor iz zadnje lanskoletne premiere v Mestnem gledališču

javnosti najbolj razvita, povsem upravičeno zasluži največ pozornosti. Ne oziraje se na velike uspehe, ki jih je doseglo jeseniško mestno gledališče v lanskem in dosedanjih sezonah sploh, Jeseničani upravičeno pričakujejo od letošnje sezone dosedanjih, če ne še boljših uspehov. Upamo, da jese-

Občinski praznik v Domžalah

Na dan 3. septembra pred 12. leti so na območju domžalske občine padli pod nemški strel prvi talci, ki so kot zavedni borci stopili v bran po okupatorju teptane domovine. Nemci so takrat ustrelili prvih deset talcev, da bi s tem preplašili prebivalstvo in zavrli narodnoosvobodilno borbo, kar pa jim ni uspelo. Nasprotno. To prvo množično streljanje zvezanih ljudi je v množicah rodilo še večji odpor in OF se je vse bolj krepila.

V spomin na te težke toda odločne dni, je LOMO Docnžale na predlog ZB proglašil 3. september za svoj občinski praznik. Letos so ga prvič proslavili. Na predvečer, v sredo ob 19. uri je imela domžalska godba na pihalu na glavnem trgu promenadni koncert. Eno uro potem so ljudje napolnili kulturni dom, kjer je bila glavna proslava v čast praznika. V kulturno umetniškem programu je z uspehom sodelovala domžalska »Svoboda« z mešanim pevskim zborom, orkestrom in recitatorji. V četrtki, 3. t. m. popoldne, pa je bil množični pohod k Bistriškemu mostu, kjer so pred spominsko ploščo padlim talcem položili predstavnik množičnih organizacij številne vence in cvetje.

gal naslednja dramatska dela: Tona Čufar »Polom«, drama iz delavskega življenja; Krasna »Draga Ruht«, komedija; Jurčič-Tomažič »Domne«, ljudska igra; Jože Tomažič »Trije bratje«, pravljica igra; Shakespeare »Othelo«; Michiaveli »Mandragola«, komedija; Vojnovič »Elkvinočelj«, drama o dubrovniških izseljencih in materi, itd. Poleg ostalega, namerava uprizoriti jeseniško gledališče v prihodnji gledališki sezoni tudi poznano komedijo »Dobri vojak Svejk« in z njo osrečiti tiste, ki iščejo v gledališču zabave. Predvidena je tudi opereta »Mala Floramy«, s katero bo prav gotovo dosežen višek sezone. Vse kaže, da si vodstvo jeseniškega

ma ni mirovalo, temveč je poskrbelo za proureditve prostorov in obnovitev dvorane. Obnovljeni dohod v dom, kjer je bila ob vsaki večji uprizoritvi gneča. Razširjena vrata bodo preprečila vsako gnečo in omogočila tudi hitro zapustitev gledališča v slučaju požara ali podobne nesreče. Z adaptiranjem gledališča v Titovem domu pa vprašanje jeseniškega gledališča še ni rešeno. Prej ali slej bo treba misliti na novo gledališko dvorano, nov in moderen oder, skratka na novo gledališče. Upati je, da bo do merodajni krogi stvar uvideli, jo podprli in uresničili. Želje ne le igralcev, temveč tudi jeseniške gledališke publiko.

Na Plavžu novi stanovanjski bloki

Pri ljudskem odboru mestne občine na Jesenicah so kot kolegijski organi štirje sveti in sicer: svet za gospodarstvo, za komunalne zadeve in gradnje, svet za kulturo in prosveto ter svet za socialno skrbstvo. Poleg tega pa je pri odboru postavljenih še šest stalnih odborniških komisij. Danes bomo spregovorili nekaj besed o delu in uspehu teh svetov. Prav gotovo je najdelavnejši svet za gradnje in komunalne zadeve, ki je imel 10 sej s polno udeležbo. Uspeh se kaže tudi v številnih uspešnih akcijah, kot so obsežna komunalna dela, gradnje, projektiranje itd. Preveč bi morali naštevati, če bi hoteli označiti celotno delo sveta. Samo v investicijskem programu je zajetih 63 objektov, ki jih na novo gradijo ali pa jih popravljajo in adaptirajo. Vrednost letošnjih investicij znaša nad 150 milijonov din. Prav gotovo se je moral svet za komunalne zadeve in gradnje resno lotiti svojega dela pri tako obširnih investicijah. Člani sveta so pri tem pokazali resnično zavest in moralno odgovornost do skupnosti, ki jim je poverila to nalogo. Na svojih sejah so člani sveta razpravljali tudi o sklepih plenuma ljudskega odbora, o programu gradenj za leto 1954., o urejanju mesta, o urbanističnem programu itd. S formiranjem raznih začasnih komisij je bilo delo sveta še razširjeno. Pa kaj bi toliko govorili o tem. Kdor pride danes na Jesenice ima priliko sam videti, koliko in kaj se gradi. Na Plavžu rastejo novi stanovanjski bloki, ki jih investira jeseniška železarna, začeli so tudi z deli na modernizaciji ceste v severnem delu mesta, urejene so številne druge poti, javna razsvetljava itd. itd.

Svet za gopodarstvo, ki je bil dobro izbran, je prav tako pokazal plodove svojega dela. Svet se je predvsem ukvarjal s pripravami za odmero dohodnine, pregledal je zaključne račune obrtnih podjetij, razpravjal o dodatnem proračunu investicij itd. Kar drži za omejena dva sveta, pa ne moremo reči za svet za kulturo in prosveto, ki ni izvrševal svojih nalog, kakor bi jih moral. Člani se ne zavedajo svoje odgovornosti in niso sodelovali pri delu sveta. Svet je imel tri seje. Obravnaval je tekoče naloge; proračun šol in njihovo materialno stran; premalo pa je razpravljalo o ostalih vprašanjih, predvsem o vzgojnem in političnem vprašanju na jeseniških šolah.

Tudi svet za socialno skrbstvo je bil aktiven in le dva člana sveta nista sodelovala pri delu.

Minula sezona v Prešernovem gledališču

Danes, ko je Prešernovo gledališče že sredi dela za novo sezono, je prilika, da se še enkrat ozremo na njegovo ustvarjanje v preteklem letu. Ob posameznih predstavah dobljeni vtisi in napisana mnenja se sicer bistveno ne bodo spremenila, vendar večja časovna odmaknjenost povečuje zorno polje, v katerem sicer ne moremo več razbrati posameznih podrobnosti, zjut pa so nam v njem neznani le ena predstava, ena režija in posamezna — uspela ali neuspela — igralska kreacija, temveč skupek predstav, sklop režij in množica odslih likov, skratka vse tisto, kar tvori gledališko sezono, z vsemi uspehi in neuspehi, težavami in problemi na odru in v dvorani.

Ne bi bilo pošteno, niti pravično napram pešici entuzijastov od vodstva gledališča do zadnjega odrskega delavca, ki se trudi in peha, da bi moralno opravila velike materialne žrtve, ki jih gledališču doprinese delovno ljudstvo, da bi ustregla raznoterim okusom po kulturni stopnji tako deferenčnega občinstva, da bi si recenzent za ocenjevanje vrednosti tega dela izbral neko absolutno merilo, kakor ocenjujemo v

trgovini za drag denar kupljeni predmet. Potreben je pogled za kulture, v režiserjevo in dramaturško delavnico, pa tudi v dvorano, med občinstvo. Ni tu mesto niti dovolj prostora, da bi govorili o vseh nešteti težavah, problemih in ovirah, ki bi jih ugotovili že ob bežnem pogledu za oder, zlasti ker je vsa problematika podeželskega gledališča (ki se najbolj jasno odraža v repertoarju) obširna, avtoritativno in temeljito analiziral celjski dramaturg Filipič v zadnjih treh številkah Naših razgledov. Dotaknil bi se tu le najbolj perečega: abstinence delavca.

Ravno v Kranju ta problem ni tako boleč kot zna biti drugje, saj je med 34000 obiskovalci v lanskem sezoni vendarle moralo biti doberšno število delavcev. Tudi ni do danes še nihče napravil sociološke klasifikacije obiskovalcev, da bi bil upravičen občutek čisto meščanskega teatra. Nedvomno pa je, da je med temi tisoč obiskovalcev odstotek delavcev najmanjši, o bi teoretično moral biti največji.

Prevlada industrijskega delavstva v gledališki dvorani v doglednem času ne bomo dosegli z nikakimi nasilnimi posugi v repertoar, marveč le s splošnim in enakomernim dvigom kulturne ravni naroda. To pa je proces, ki traja dolgo in počasno zorenje. Pa tudi takrat zahteva idealista, ki bo pogledal v dvorano, ki ne bo izpolnjena. Že priroda dela je taka, da bo po opravljenem delu zmeraj raje ostal doma zvečer industrijski delavec, kot intelektualci. Zato poudarjamo za 5% zvišan obisk v tej sezoni za umetniško vodstvo in ansambel lep uspeh, saj so to izključno le delavski odstotki.

Nikakor ni repertoar tisto univerzalno blago in hitro delujoče zdravilo, ki naj učinkovito in čez noč odpravi abstinenco. Nevarno je, da bi gledališko vodstvo pri iskanju tako zvrnega ljudskega repertoarja zašlo v poceni zabavno piazlo, ki jo danes terja del (celo to samo del) te vrste publike in tako prodalo svojo umetniško poslanstvo za sledečo loč. V plažo najno morda vsignati vsuvasovoj pes »puz igra razen nekaj izjem dejansko običajni v anzengruberščini in govekarstvu. Pri sosedih pa reprezentirajo ljudsko igro Shakespeare, Lope de Vega, Mollera, Corneille, Puškin ipd. Ob težnji za nreem, česar

še ne držimo v rokah, radi pozabljamo na to kar imamo. Pozabljamo, da gledališko občinstvo ne obstoji le iz industrijskega delavstva, da so tu še številni uslužbeni in namučenci ustanov in podjetij, dijak srednjih in industrijskih šol, kmečki človek iz okolice in vsi ti, ne le en socialni sloj, tvorijo skupek, ki ga imenujemo delovno ljudstvo. Pri izbiri repertoarja mora imeti umetniško vodstvo pred očmi ves konglomerat in ne le posameznih sestavin.

Podležljsko gledališče se ne more specializirati. Njegova naloga je, da vsako sezono da od vsakega nekaj; prevez skozj dramsko snovanje od starogrške tragedije do moderne tezne komedije. Tej osnovni zahtevi lanski repertoar ustreza, saj je Zweigov »Volpone« zasidan v Shakespearejevem sodobniku Jonsonu. Tudi drugi zahtevi po nacionalnem repertoarju je s štirimi jugoslovanskimi avtorji navidez zadoščeno. V resnici pa je tu najšibkejša točka repertoarja, saj smo gledali, če izločim mladinsko igro, eno samo slovensko delo, Krestove »Komedijante«. Umetniško credo dosedanjega vodstva — dramaturga, režiserja in scenografa — je znano: najmodernjša, predvsem angleška dramska književnost, avantgardistično, eksperiment-

talno gledališče, ki se igralsko odmiča od realizma v novo romantiko in je scenografsko zasidrano nekje med ekspresionizmom in abstraktno scenolatrijo presudark in zunanje okolnosti so obvarovale dramaturga H. Grūna pred ekstremom: izvedeni repertoar je mnogo bolj umirjen od okvirnega načrta iz začetka sezone. Vihar v kozarec je vzbudil Williamsov »Tramvaj Pozele-nje«. Ne mislim, da je bil izbor slab, slaba je bila le režija in interpretacija. Ta drama ni tekoča ni delo, ki bi ogrelo le sladkoruse. Je zelo zahtevna do igralcev, ne pa do občinstva. (O tej trditvi se bo Kranj kmalu lahko prepričal pri predvajanju filma, napravljenega po tej dram). Mnogo bolj zahtevna, moreča, delavstvu težko razumljiva (celo dobesedno, saj je tretjina teksta pisana v tujem jeziku) je Kričava drama v »V angonju«, ki je šla v degnati izvedbi ljubljanskih gostov brez spotike preko naših desk.

Gervalsova satira »Za stanovanje gre« je večino svoje udarne aktualnosti izgubila že pred dobrimi tremi leti, posebne literarne cene pa itak ni nikoli imela. Vodstvo in siddak (komedija je bila pripravljena za sindikalno prvenstvo) bi bila lahko pri izbiri kritičnejša, saj je na Hrvaškem v zadnjih letih novitet na izbiro. Ricejeva »Zasranjana punčka« je enodnevna, ki po vedrini in šegavosti ne dosega »Drage Ruth« in zanimiva v prvi vrsti za inscenatorja zaradi poglobljenega eksperimentiranja z režijskimi in scenskimi elementi. V prvi ljudski repertoar štejem poleg »Komedijantov« še Zweigovega »Volpone«, z majhno rezervo Klubanda in tudi Gorkijeve prizore »Na dnus«, saj je imela ta drama ravno pri delavskih abonmajih najbolj pozornost občinstva. Če so spominili na najvažnejša načelna pravilna repertoarne politike, to število ni premajhno.

Prav po letih načelih pa bi moralo gledališče imeti perspektivni načrt dela za daljšo dobo petih ali šestih let, v katerem bi bilo recimo dvajset zbranih del iz svetovne književnosti, ki bi v tej dobi morala biti uprizorjena. Pri tem bi vsako leto ostalo še več kot polovico prostora za domače novitete, zanimivosti iz tujih literatur in lažjo dramsko književnost.

Velika kupčija

Nekaj zanimivih podatkov o nastanku ZDA

ZDA so »mlada« država, zlasti če si ZDA predstavljamo takšne kakršne so danes. Leta 1783, po versajskem miru, ki je zaključil 7 letno vojno Američanov proti angleškim kolonizatorjem, ZDA prvič vstopajo na mednarodno arena kot samostojna država. Toda takratne Združene države so obsegale le 13 ob Atlantski ocean stisnjenih držav, ki so bile pred tem posestva britanske krone (New Hampshire, New York, Massachusetts, New Jersey, Virginia, Južna

in Severna Carolina in Georgia), zasebna posestva (Maryland, Delaware, Pensilvanija), ali kolonije (Connecticut, Rhode Island). Od leta 1783. dalje so se ZDA nenehno širile. Nekaj ozemlja so pridobile v vojnah s Španci in Mehikanci, velik del so ga na zelo brutalen način odvzele domačinom (Indijanskim plemenom), nekaj pa tudi s kupčijami. V nadaljevanju objavljamo nekaj zanimivih podatkov o dveh največjih kupčijah, sklenjenih s Francozi in Rusi.

rati ameriški pooblaščenec James Monroe. Pogajanja s francoske strani je vodil Talleyrand. Ta je ameriškem pooblaščenecu ponudil, da lahko kupi vse ozemlje takratne ogromne Louisiane in predsednik Jefferson je z veseljem pristal nato, dasi ni imel od kongresa dovoljenja.

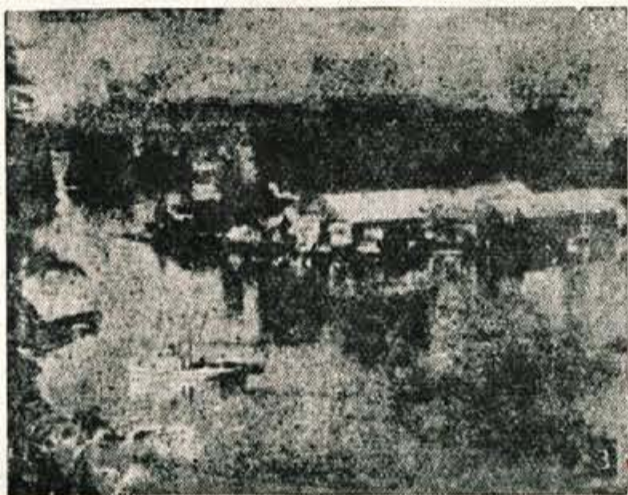
Krasna kupčija je bila sklenjena in izvršena in dasi je bil Jefferson nekoliko kritiziran je vendar ostalo pri pogodbi. Louisiana je postala in ostala del republike Zedinjenih držav in iz te je pozneje nastalo 12 držav v celoti, tri pa so dobile dodatna ozemlja. Vse to za okrog 15 milijonov dolarjev.

Letošnja pomlad je preteklo 150 let, odkar je mlada republika Zedinjenih držav Severne Amerike sklenila največjo zemljiško kupčijo. Leta 1803, ko je bila Amerika šele malo nad dve desetletji neodvisna republika, je kupila od Francije ozemlje, ki je njeno razsežnost več kot podvojilo. To ozemlje se je imenovalo Louisiana in se je raztezalo od reke Mississippi zapadno od Rocky Mountains, na sever do Canade, na jug pa do Mehškega zaliva.

Iz tega ozemlja je pozneje nastalo 12 celih držav in tri deloma. Nakupna cena je znašala 12 milijonov dolarjev. Z nekaterimi dodatki in obrestmi je nakup stal 15 milijonov dolarjev, to je vsota, ki danes predstavlja letni proračun srednjega ameriškega mesta. To je bil tisti znameniti louisianski nakup (Louisiana Purchase). Predsednik Zedinjenih držav je bil takrat Thomas Jefferson, vladar Francije pa prvi konzul in pozneje francoski cesar Napoleon Bonaparte.

Francija si je osvojila ta ogromni del ameriškega ozemlja na podlagi odkritij francoskega raziskovalca Robert Cavelier de la Salle, ki je potoval po Mississippiju leta 1682 in proklamiral za francosko last ozemlje zapadno od omenjene reke do Rocky Mountains. Leta 1763 je Francija to ozemlje prepustila Španiji, leta 1800 pa ga je po tajni pogodbi spet vzela nazaj, toda pustila španske upravne uradnike na njihovih mestih. Leta 1803 je Napoleon na-

meraval obnoviti vojno z Anglijo in se bal, da ne bi mogel obdržati tega ameriškega o-

Motiv iz Aljaska

zemlja, kajti Anglija je imela močno mornarico in bi lahko poslala primerno število vojaštva v Novi svet; poleg tega je Napoleon potreboval denar kajti vojne so bile vedno drage. Zato je bil Napoleon takoj pri volji prodati ameriško posest. Za Zedinjene države pa je bila reka Mississippi s svojimi pritoki edina vodna pot do morja pri New Orleansu za razvijajočo se trgovino zapadno od gorovja Allechey.

Predsednik Jefferson bi se bil zadovoljil z nakupom dokaj majhnega kosa ozemlja (ozemlje bi dalo neoviran dostop do morja v Mehškem zalivu). Tak nakup je imel nalogo aranži-

Drugo izredno dobro zemljiško kupčijo je vlada Zedinjenih držav napravila, ko je leta 1867 kupila od Rusije sedanji teritorij Aljaska za 7.300.000. Takrat je bil predsednik Andrew Johnson in državni tajnik je bil William H. Seward, ki je sklenil kupčijo. Mnogi so takrat kritizirali Sewarda, češ da je kupil ledenico in jo visoko preplačal. Aljaska meri 586.400 kvadratnih milj in je s tam izčrpanimi rudninskimi bogastvi že mnogokrat preplačala nakupno ceno. Danes ima Aljaska tudi strateški obrambni pomen in mnoga njena naravna bogastva se šele začnajo črpati.

Bela hiša v Washingtonu

Kar enaintrideset ameriških predsednikov, je že živelo v Beli hiši (The White House). George Washington, »oče svoje domovine« je bil edini od predsednikov, ki ni živel v njej. Vendar pravijo, da je bil poleg, ko so l. 1792. slovesno položili temeljni kamen. Drugi predsednik John Adams se je prvi preselil v Belo hišo.

V vseh glavnih obrisih je današnja Bela hiša zvesta tzuvirnemu načrtu, ki ga je naredil James Hoban iz Charlestona v Južni Californiji. Prvotna stavba ni bila prepleškana, njene kamnite stene so bile sive. Najprej so jo imenovali »Predsednikova hiša«, pozneje pa »Vladna graščina«.

V l. 1815. je ogenj počrnel stavbo in zato so jo deloma prezidali in belo prebarvali. Zato so jo večkrat imenovali »Bela hiša«. To ime je postalo uradno šele čez dobrih sto let, ko ga je predsednik Roosevelt uporabil na svojih papirjih. Bela hiša je najstarejše javno poslopje v Washingtonu.

Lani je predsednik Truman po treh letih zopet preselil v Belo hišo svoje uradne bivališče. V tem času so ojačali notranjo strukturo, kajti zgodovinsko stavbo — planirano in zgrajeno pred jekleno dobo — je bilo treba popraviti od zidov do strehe.

Za Američane ima ta klasična zgradba dvojni pomen: kot simbol narodne dediščine sega njena zgodovina v dneve, ko je bila rojena republika, in kot uradni dom predsednika Združenih držav. Pod njenimi stebriščji so sklenili predsednik in njegovi svetovaleci dalekosežne sklepe v domačih in mednarodnih zadevah. Šefi mnogih tujih držav so bili sprejeti v njenih širnih dvoranah.

V pritličju Bele hiše so sobe, kjer se prirejajo uradni državni sprejemi, zgornja nadstropja so pa prihranjena za predsednika in njegovo družino.

„Glas Gorenjske“ v vsako hišo

Sodnik: — Zakaj želite izvedeti gospodov priimek? —

Tožilec: — Včeraj je v svoji izjavi izrekel trditve, ki so me prisišile, da se natančneje pozanimam za pričo. — Prosim, odgovorite na moje vprašanje. —

Bert je videl, kako vsa dvorana strmi vanj in čaka odgovora. Čeprav bi ga njegov priimek ne mogel ubraniti obtožbe, vendar je bil tako slaven in znan po vsej državi, da so vsi lahko takoj spoznali, da se je prejšnji dan ponorečeval iz tožila.

— Moje ime je Bert King, — je rekel slavni detektiv. Dvorani se je izvil vzdih občudovanja in pritajen šepet.

Branilec: — Vas je gotovo slušal Cooper zelo zanimal. Zato ste torej nadzorovali gospoda Coopera. —

ZANIMIVOSTI PO ŠIRNEM SVETU

Nenavadni zavezniki. Znano je, da katoliška cerkev v Franciji na vsak način hoče pretrditi v proletarske vrste. Zato so v lovarne poslali takozvane „Pretrses Ouvriers“, t. j. „duhovnike - delavce“, ki v delavskih oblekah delajo pri strojih in pri tem vneto agitirajo. Ti posvečeni „delavci“ so od cerkvenih oblasti dobili nalogo, da sodelujejo tudi v stavkah in demonstracijah, da bi postali bolj prepričljivi in simpatični.

Te dni je bila pred nekim pariškim sodiščem razprava, pri kateri sta duhovnika Cagne in Bonver trdila, da je policija po njuni aretaciji zaradi sodelovanja v demonstracijah z njima grdo ravnala. Sojenje ni bilo končano. — Zanimivo je, da so te demonstracije organizirali — kominformovci.

Nebeški zaščitnik stenografov! Ob kongresu stenografov, ki je bil pred kratkim v Neapolju, je papež odredil, da se proglasi za nebeškega zaščitnika mučenih Cassiano d'Imola. Bil je škof v Imoli ter je poučeval med drugim tudi stenografijo, ki mu je služila za pridobivanje vernikov. Pa se mu je zgodila nesreča. Učenci so ga prijeli, mučili in ubili. Njihovi današnji kolegi pa so ga po želji papeža dobili za zaščitnika.

Letalska katastrofa na Atlantiku. Pred nekaj dnevi se je zrušil v ocean ameriški velebombnik „Convair 36“, ki je letel iz Kalifornije v Anglijo. Nesreča se je zgodila 450 milj zahodno od Irsk. Posadka je poslala radiogram, da šla pričela goreti dva motorja, nekaj minut pozneje pa, da so odpovedali vsi motorji desnega krila. V letalu je bilo 23 oficirjev in 11 mož posadke. Bombnik je znan pod imenom „atomski bombnik“, ima ogromen akcijski radij in deset motorjev, od teh šest na reakcijski pogon.

Čuvanje dokumentov premirja v Pan Mun Jomu. Sporazum o premirju na Koreji, ki sta ga podpisala general Harrison in general Nam Il, je precej obširen dokument. Ima 27 strani s prilogo kart. Poleg tega ima še pet dokumentov o demarkacijski črti, o demilitarizirani coni, dokumente o vojnih ujetnikih in predloge za politično konferenco o Koreji. Besedilo vseh dokumentov premirja, ki jih čuvajo pripadniki ameriške vojaške policije, je pisano v treh jezikih.

Električni kabli pod La Manchem. Anglija in Francija delata poskuse, kako bi povežali med seboj nacionalni električni sistem s štirimi podmorskimi kablji. V morje so položili prvi kabel, ki ga bosta uporabljali obe državi v času visoke potrošnje. Kabel ima 8,6 cm v premeru; en inch kabla (2,48 cm) tehtajo pol kilograma. Po kablju bo tekla elektrika z napetostjo 300.000 voltov. Vsi štirje kabli, dolgi po 50 km pa bodo prenašali trofazni tok s 132 kilovolti.

4.000 plinskih granat so našli v Nemčiji. Blizu Hannovera so pred kratkim našli 4.392 granat, napolnjenih s strupenimi plini. Granate, ki so bile zakopane globoko v zemlji, so del tajnega orožja bivše Wehrmacht. Odkopavanje je bilo zelo nevarno in se je več ljudi pri uničevanju granat zastrupilo kljub temu, da so bili opremljeni z najmodernejšimi aparati in oblekami. Granate so bile izdelane za težke lopove, kalibra 150 mm.

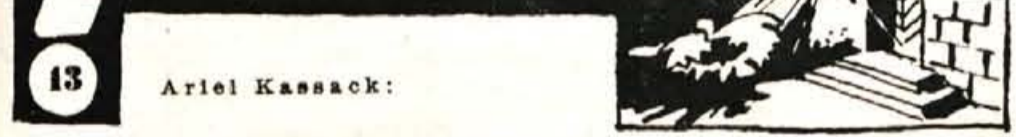
V spodnji Saksonski je prav tako največje podzemno vojni skladišče nacistične Nemčije. Blizu nekakega mesteca je zakopano okoli 2000 ton razstreliva.

Ker je pri poskusu odkopavanja 1946. leta bilo ubitih 80 ljudi, se nihče več ne upa pričeti z odkopavanjem, kljub temu, da ameriška komanda ponuja za delo ogromne vsote denarja.

Nov vojaški radio aparat. Ameriška armada je dobila nov, lahek in enostaven radiooddajnik in sprejemnik. Posebnost aparata je, da so baterije popolnoma neobčutljive za mrz. Baterije imajo stalno temperaturo človeškega telesa. Cel aparat se lahko drži v roki in prisilni k ušesu kot telefonska slušalka.

Najhitrejši „elektronski možgani“. V nekem čilskem znanstvenem laboratoriju so sestavili najhitrejši „elektronske možgane“ na svetu. Ta čudežni stroj lahko v eni sekundi dvatisočkral pomnoži število z 12.000 številkami! Matematične probleme, za katere bi rabila dva človeka 5 let dela z navadnimi računskimi stroji, da bi jih rešila, ta čudežni stroj reši v 20 do 30 minutah.

Zakleta hiša

13 Ariel Kassack:

— Se je, ko ni bilo nikogar v kuhinji, kdo približal temu prostoru? —
— Nikogar nisem videl. —
— Shramba je torej ostala popolnoma prazna? —
— Popolnoma. —
— Kaj je potem storil obtoženec? —
— Stavil je še nekaj češenj v kozarec, jih zložil na taso in odnesel v salon. —
— Ali se mu je med prehodom kdo približal? —
— Nihče, razen mene. —
— Ali niste opazili, da bi bil obtoženec stresel prašek v enega izmed kozarčkov? —
— Ne, nisem. —
— Ali ni stresel praška, medtem, ko je stopal po hodniku? —
— Nemogoče, ker je držal taso z obeh rokama. Gospod Cooper ni ničesar stresel v kozarčke ne tedaj, ko jih je nalival, niti tedaj, ko jih je nosil. —
— Povejte, gospod Smith, ali niste videli nikogar, ki bi imel možnost, da bi se približal kozarčkom? —
— Nisem videl nikogar, toda... —
— Z drugimi besedami — zakliče Rommy, — Jack Cooper je bil edini, ki je imel ne samo najboljšo, temveč edini možnost, da zastrupi pijačo. —
— Ne — reče smehljaje Bert. —
— Kdo naj bi imel še to možnost? — zakriči Rommy. — Vi sami ste rekli, da ni bilo nikogar! —
— Branilec je skočil pokonci. Toda še preden je mogel kaj veči, je Bert mirno nadaljeval.

Jaz sam bi bil čisto lahko zastrupil pijačo. —
Dvorana se je vznemirila. —
— Samo trenutek bi mi bil zadosloval, da bi stopil v shrambo in stresel arzenik v kozarec. —
V dvorani je izbruhnil nepopisen hrup. Klice občinstva, časnikarjev, sodnikovo zvočenje in splošni ropot je preglasilo Rommyjevo vprašanje: —
— Gospod Smith, torej ste vi zastrupili liker v kozarcu? —
Branilec odločno zavpije: —
— Gospod Smith ni obtožen! —
Hrup v dvorani je narasel v orkan. Stražniki so s silo izpraznili dvorano. Sodnik je pohitel v svojo sobo, kjer si je do drugega jutra polagal mrzle obkladke na vroče čelo. —
—
— Komaj je naslednjega dne Bert stopil pred sodnika, mu je rekel Rommy Martin: —
— Tu je zapisnik vašega včerajšnjega pričevanja. Prosim, da ga prečitate! —
Bert je začel glasno čitati: —
— Vprašanje: Ime in priimek? Odgovor: Bert Smith. —
— Dovolj — reče Rommy — Ali je to vaš pravi priimek? —
— Da — reče Bert, — vendar mu je postalo nekako neprijetno tam okrog srca. —
— „Smith“ je vaš resnični priimek? —
— Ne! —
— Vaš priimek? —
— Branilec je vstal: — Gospod Smith ni dolžan odgovoriti! —

King: — Da, zato in pa zaradi naklonjenosti do družine Gardner. —

Branilec: — Ali ste opazili, da bi bil obtoženec karkoli vsul v usodni kozarec? —

King: — Ne, čisto določno vem, da ni storil nič kaznivega. —

Branilec: — Pazili ste ves čas? —

King: — Da! —

Branilec: — Hvala vam! — Njegov obraz je žarel.

Zasliševanje je bilo za ta dan končano.

Spet je bila vsa Gardnerjeva družina z Bertom in gospodično Antoano zbrana v salonu.

— Danes bi pričevanje gospoda Kinga gotovo rešilo Jacka, — je rekla gospodična, — če bi porotniki ne bili tako prepričani, da je kriv. Ne, Marga, moram reči, da za Jacka ni veliko upanja. —

— Hvala vam, gospod King — reče potro gospod Gardner. —

— Sodnik Elly, v ponedeljek prične vaš zagovor. Ali smem vprašati, na kaj ga boste oprli. —

— Kaj mi svetujete? — vpraša sodnik

— Nič takega ne vem, s čimer bi vam lahko pomagala — odgovori gospodična in povese oči. —

Marga zakliče: —

— Toda to kar ste rekli, je vendar jasen dokaz Jackove nedolžnosti. Morali vam bodo verjeti! —

Tedaj prekine pogovor močan ropot. Evic je padla iz rok čaša iz katere je pila limonado in se razbila. —

— Kaj ti je? — je vprašala Leda. —

— Sita sem čakanja in brezdelja! — zakliče Evica. Tega ne prenesem več! Prišla mi je sijajna ideja. —

— Tudi jaz sem jo nekoč imela, — reče grenko Leda. — Toda kmalu nato sem se že ločila od nekega ničvrednega. In vsi so me smatrali za padlo žensko. —

— Kakšno idejo imate, mala deklica? — vpraša Bert. —

— Le norčujte se! Ničesar ne povem. Boste sami videli! Uresničila bom svoj načrt, le čakajta! Samo nekaj vas prosim, go-

Akvarij v sobi

Poletje se postavlja. Kmalu bodo nastopili pusti jesenski dnevi, za njimi pa pride zima, ki nas bo spet priklenila na stanovanja. Mnogo prijetneje pa se bomo počutili doma, ako bomo imeli v sobi poleg cvetlic tudi večji ali manjši akvarij. Za to je primerna vsaka steklena posoda, ki je dovolj globoka in v katero gre vsaj nekaj litrov vode. Navadno vzamemo štirioglasto stekleno posodo, kamor damo za prst na debelo dobre ilovke, nanjo za 2 cm otmot zemlje, nanjo plast mivke in naposled drobnejšega apnenega peska. Rastline, ki

jih zasadiamo v akvarij, najdemo dovolj po naših rekah in jezerih, vendar je najpripravnejša elodeja (Blodna caladensis), rogolist (ceratophyllum), valesverija itd. Ko so rastline zasejana, nalijemo v akvarij vodo, in stvar je opravljena. Vendar bi bil ta akvarij preveč mrtev, če ne bi bilo v njem raznih živali. Predvsem gojimo v akvariju razne eksotične ribe, zlate ribice, vodne polže, žabe in krikone. Da se pa živali lahko pravilno razvijajo, potrebujejo stalne temperature, to je okoli 20° C. Najprimernejši prostor za akvarij je pri oknu, kjer je najbolj svetlo, vendar je bolje, da sončni žarki ne padajo naravnost v akvarij. Če hočemo oskrbovati akvarij, moramo predvsem paziti, da najdemo

pravo razmerje med živalmi in rastlinami, da nam ni treba umetno dovajati kislika. Manjšim akvarijem dajemo več rastlin in manj živali, da se lahko svobodno gibljejo v vodi. Vode ni treba menjati vsaki dan, temveč le tedaj, če je kalna. Dnevno pa s pinceto odstranimo vse gnajoče dele rastlin in mrtve živali. Na notranji strani šip se pogosto nabere alge; te odstranimo z britvico, posebno pritrjeno na palčici, ali pa s polži, ki ližejo steklo in so jim alge v hrano. Ribice in druge živali se hranijo navadno z vodnimi bolhami in drugimi drobnimi živalicami, deli rastlin, potrebno pa je tudi, da jih včasih nakarmimo s tubifexi ali pa jim damo že umetno pripravljeno hrano, ki jo dobimo v trgovini s semeni.

Vsaka gospodinja si mora vzeti čas za nego rok. Paziti mora, da si jih pri delu preveč ne zamaže. Kadar lupi krompir ali jabolka, čisti štedilnik ali jedilni pribor, pleve in koplje na vrtu, naj dene na roke rokavice. Sprva jo bodo rokavice nekoliko ovirale, toda kmalu se jih bo privadila. Vročih loncev in pekač ne sme nikdar prijemati z golo roko. Če si pri delu zmočimo roke, n. pr. pri pomivanju, jim moramo takoj umiti in dobro posušiti. Z zamazanimi in mokrimi rokami ne smemo hoditi okrog. Po kosilu in po večerji, ko je vse pomito, naj vsaka gospodinja za 10 minut sede, da si očisti nohte in namaže roke z mastno kremo.

Voda, v kateri se bomo umivale, mora biti mehka, to se pravi, da ne sme vsebovati preveč apnenca. V vroč vode denemo zvečer malo žličko jedilne sode ali boraksa. Voda naj čez noč stoji, zjutraj pa jo izlijemo tako, da bo usedlina ostala na dnu. Dobro je tudi, če v vsako polovico litra vode zlijemo žličko glicerina. Žene z občutljivo kožo, naj si nikoli ne umivajo rok tik pred odhodom

z doma. (To velja zlasti za mrzle in vlažne dneve jeseni in pozimi.) Roke naj si otarajo z mehko brisačo, jih namažejo z glicerinom in spet zbršejo. Glicerin namreč zbira vlago in je zato priporočljiv kot sušilno sredstvo. Da bo koža voljna, jo natrimo z mastno kremo vsaj enkrat na dan. Preden gremo počivati ne smemo pozabiti na to. Če hočemo dobiti bele roke, si jih po delu večkrat namažimo z limonovim, kumarčnim ali paradiznikovim sokom. Roke pri gospodinskem delu največ trpijo, zato jih moramo tembolj skrbno negovati. Lepe, mehke roke so lahko ponos vsake gospodinjke.

Za mlade mamice

1. Daj otroku dovolj zraka in sonca. Tudi pozimi ga pelji vsak dan za eno uro na zveži zrak.
2. Dojenček naj dobi hrano vedno ob določenem času.
3. Ne razvajaj otroka s slaščicami!
4. Kadar joka, ga nikar ne jemlj v naročje, če ni lačen, moker ali bolan, bo že nehal jokati. Če ga boš nosila, si bo otrok to zapomnil in ne bo hotel brez tega prihodnjic utihniti.
5. Ne uspravaj dojenčka z zibanjem, položi ga v posteljico, bo že zaspal.
6. Skrbni, da bo dojenček vedno snažen. Vsak dan ga okoplj. Kadar ga previjaš ga umij z mlačno vodo in potresi z otroškom pudrom.
7. Ne suši nikdar plenice, ne da bi jih prej dobro izprala. Če le moreš, jih posuši na soncu.
8. Ne dovolj nikomur, da bi bi otroka poljubljaj, pa tudi sama ga ne poljubljaj na obraz.
9. Kadar kuhaš, položi dojenčka v njegovo posteljico v sobi.
10. Če je otrok bolan, pa ne veš, kaj mu je, se posvetuj z zdravnikom. Nikar mu ne kuhaj čajev, ki ti jih kdo nasvetuje. Otrokov organizem je slab in ne prenese brez škode vsih mogočih poskusov.
11. Beri večkrat knjige o negi dojenčkov! Mnogo lahko pridobiš.
12. Pazi, da ne boš prezgodaj otroka učila sedeti in hoditi; otrok ima mehke kosti, lahko se mu skrivijo.
13. Ne dovolj, da bi otrok nosil v usta igrače in trakove od oblačil.
14. Ne pusti mu, da bi se plazil po tleh, če pa hoče lesti, pogrni na tla čisto rjuho.

Dva kroja za zgodnjo jesen

Nega rok

Recepti

Zelena paprika za nadevanje

Lepe, srednje velike paprike operi, odreži zgoraj in izprazni seme. Dobro nasoljene in pokrite pustj čez noč. Nato zloži drugo v drugo, naloži v steklenico s širokim vratom, zalij s tekočino, ki se je nacedila, in kolikor jo je premalo, s prekuhanjo, slano, ohlajeno vodo. Tekočina jih mora pokrivati. Preden jih rabiš za nadevanje, jih položi za nekaj ur v vodo in jo večkrat premenjaj.

Praktični nasveti

Prerezana čebula ostane več dni sveža in uporabna, če prerezano ploskev namažemo z maslom. Jajčne jedi in omelette so rahlejšje, če testu dodamo nastrganega krompirja.

Meso pravkar zaklane živali je največkrat trdo, če ga nakapamo s citronovim sokom in oljem 10 minut preden ga denemo v pečico, bo pečenka mehka in sočna.

Posoda se pri mešanju ne bo premikala po mizi, ako jo postavimo na prt, ki ga večkrat preganemo.

Kakao se ne sprime v kepe, če ga pomešamo s sladkorno sipo preden ga vsujemo v mleko.

Od cigaretnih rumanih prsti kazijo roko. Očistimo jih najhitreje z razredčenim kisom in plovcem.

Robidnice so izvrstne zoper malokrvnost. Vsebujejo mnogo železa in fosforja.

Higiena zob v zgodovini

Negi zob ljudje vse do 19. stoletja niso posvečali skoraj nobene pozornosti. Ščetke za zobe so poznali že v starem veku. To pa je bilo vse. Ljudje se bili prepričani, da je ščetkanje zob po jedi dovolj, da so zobje zdravi. Današnje zobno ščetko so iznašli šele pred približno 200 leti. Za ljudstvo je bila njena uporaba nekaj časa prava senzacija. Tako je nemška kronika zabeležila, da je bogat grof po koslu javno umival zobe pred svojo služinčadjo in celo vlačanom je dovolil, da prisostvujejo svečanemu trenutku. Še v začetku 19. stoletja si je

velika gospoda javno čistila svoje zobe. Primitivna plemena v Afriki, Avstraliji in na otokih, zobe že od nekdaj negujejo. Znano je, da so zobje vseh afriških črncev beli kot sneg. To pa zaradi gazdijve vsakdanje nege. Ne poznajo sicer zobnih ščetk, ampak s hrupavim koščem le-sa drgnejo zobe, dokler niso povsem beli. Tudi Indijanci skrbijo za higieno zob. Njihova vera določa, da zjutraj pred umivanjem zobe ne smejo ničesar zaužiti. Zobe čistijo z vejicami nekkega drevesa ali pa jih drgnejo s pepelom.

spod Elly. Ukrenite, da bom poslednja zaslislana! —
— Toda boljše bi bilo, da o svojem načrtu govorite prej z odraslimi! — pripomni šaljivo Bert.
— Hvala za dober nasvet, spoštovani stari gospod, toda tokrat hočem biti samostojna! Potrebne so mi le tri stvari: prvič nekaj časa, drugič, da sem poslednja zaslislana in tretjič nekaj tvojega odličnega parfema „Odaliska“, Marga. Kaj hočem doseči? Jaz bom rešila Jacka. —
— — —
— Bo, kar bo! — je rekel zagovornik Elly Kingu v ponedeljek zjutraj na sodišču. — Če se ne zgodi čudež, bo Jack gotovo obsojen. Kakšen proces! Nihče ne odpre ust: ne obtožence, ne Antoana, ne družina. Niti lista smrklja, Evica mi ni hotela povedati, kaj ji roji po glavi. Evica zahteva, naj jo ključem za pričo pri obrambi, a niti ne vem, kaj pravzaprav hoče. —
— V soboto je odšla od doma z zelo skrivnostnim izrazom. Vrnila se je zelo pozno. Tudi pila je, — reče Bert.
— Kako to veste? —
— Ker sem jo poljubil. —
— ? —
— Imam svojo posebno metodo. — Večraj se je tudi vrnila pozno ponoči. Ni mi marala ničesar izdati. —
— Parfem „Odaliska“ gotovo ne bo rešil Jacka, — zamrmra Elly.
Prva priča, ki n. j. izpovedala v prilog obtožencu je bila gospa Hermina Gardner, Margina mati. Stopila je pred zbor z naravnost kraljevskim dostojanstvom. Z veliko spretnostjo je stari zagovornik dosegel, da je začela pripovedovati o veslju in sreči obeh zakoncev, ko sta plesala v novoletni noči. Povedala je tudi, da je Mark Karr bil močno opit in ju je spremljal s temnimi pogledi. Pravila je tudi, da ji je Jack, kmalu potem, ko sta se vrnila s poročenega potovanja povedal, da bo Marga dobila otročička. Marga je sicer hotela skrivnost obdržati še zase, vendar je bil Jack presrečen, da bi bil mogoč molčati.

V dvorani je bila naravnost svečana tišina. Celo na Rommyjevem obrazu se je pokazalo trenutno ganotje. Ko je gospa odhajala na svoje mesto, so ji poslušalci ploskali.
Tudi gospod Gardner je izpovedal, da je Jack človek velike srčne dobrote, ki ne bi skrivil lasu. Vsa Gardnerjeva družina bi položila zanj roko v ogenj.
Končno je prišla na vrsto tudi Marga, žena, ki jo je mož skušal umoriti. Toda Marga je z vso zgovornostjo ljubeče žene branila svojega moža. Čeprav ni mogla izpovedati nič določenega njemu v prid, je vendar podala dovršeno sliko globoke, popolne zvestobe. Ves čas je mož ni pogledal.
Ko je končala, je branilec opazil, da mu Evica daje zelo določena znamenja. Oklevaje je poklical tudi njo.
Čeprav bi bila Evica morala pričati v prid obtožencu, je kmalu pozabila na to dolžnost. Čimdelj je govorila, tembolj je uhajala na nasprotno stran. Svojega svaka je orisala kot človeka, ki je bil malo prida. Povedala je, da je z Margo grdo ravnal, je kradel dragocenosti, in bil kriv, da se je Margino življenje izpreminjalo v pekel. Preden je vse povedala, so se slišali iz dvorane posamezni žvižgi. Branilec se je potil in ji skušal preprečiti nadaljnje izjave.
Sodnik Lys jo je prekinil: — Gospodična, niste morda pozabili, da vas je branilec poklical za pričo? —
— Nisem! — je rekla Evica odločno. — Toda vse te komedije sem že navlečana. Prepričana sem, da je Jack kriv. To mi je rekel tudi gospod Bill Kett.
— Kdo? — so istočasno zaklicali, sodnik, tožilec in branilec. Tudi dvorana je planila na noge. Zdelo se je, da je nastal sodni dan. Sodnik je divje zvonil.
— Gospodična, — reče sodnik — ali sem prav slišal? Govorili ste z Billom Kettom? —
— Da, gospod — odgovori Evica z najnedolžnejšim obrazkom.
— Bila sva popolnoma istega mnenja. —
— Povejte mi, kaj se je točno zgodilo! —
— No, torej — Bill mi je rekel, da je

popolnoma jasno, da je Jack kriv. In če bi mu omljubila ... e no ... če bi mu omljubila ... no, nekaj ... bi on poskrbel, da bi Jack prejel, kar je zaslužil. Rekel je, da bo govoril z ostalimi porotniki. Ker je zavarovalni agent, jih bo že znal s svojo zgovornostjo prepričati. Rekel je, da sem dekle njegovih sanj in da bi zame zlezal celo na Himalajo. —
— Ali naj vam verjamemo, gospodična, da ste sinoči govorili z gospodom Kettom? —
— Da, gospod. Tudi v soboto. Ali je kaj slabega pri tem? Če bi bila vedela, seveda ne bi tega storila? — je rekla nedolžno Evica.
— Dobila sva se v soboto. Bill mi je rekel, naj greva v kak skrit kotiček, ker bi morda ne bilo dobro, da bi naju kdo videl. Tako sva storila tudi v nedeljo. Jaz sem mu rekla, da je Jack kriv in on je pritrdil. —

a se takoj spet zrušil na stol. Sele, ko so mu pomagali, je trepetaje stopil pred sodnika. — Ali je res, da ste vse večere prežveli v družbi te gospodične? Ali je res, da ste ji omljubili, da boste vplivali na ostale porotnike? —
— Jaz, jaz — je zajecjal nesrečnež ... — nisem mi ... mislil nič hudega, go ... gospod sodnik. Pri ... prisegam, da vedo vsi, da je tisti pas ... pasji sin res kriv ... —
— Primite tega moža! — ukaže sodnik.
Kot kup nesreče je porotnik Bill Kett odtaval med dvema strážnikoma iz sobe. V pojasnilo moramo povedati, da je porotnikom v času procesa najstrožje zabranjeno s komurkoli razprajati o obravnavi o obtožencu, o njegovi krivdi ali nedolžnosti. Zato je Bill Kett zagrešil kaznivo dejanje in je kot porotnik izpadel.
— Obravnava se prekine za pet minut — odloči sodnik. — Kaj takega se lahko zgodi, če se otroci mešajo v zadeve odraslih — reče Bert.
— Evica, spravila si me v strašno zadrego — ji reče branilec.
— Vsi bodo mislili, da sem te jaz naučil, kako zapletit ubogega Ketta. —
— Rommy je postal ves rdeč — je rekla zadovoljno Evica.
— Na vsak način ti je uspelo, da bo Jack še nekaj časa živel! — je rekla Leda. Nekaj minut za tem je sodnik Lys izjavil, da je proces preložen na jesen.

— Porotnik Bill Kett naj stopi k mizi! — zagrmni sodnik.
Debeli gospod Kett se je samo dvignil,